

Täysistunto

Torstai 19.1.2023 klo 16.00—18.55

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.55.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (16.00—17.59) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.59—18.55).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
kuntaministeri Sirpa Paatero
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
sisäministeri Krista Mikkonen
opetusministeri Li Andersson
ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo
maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
puolustusministeri Mikko Savola

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysymystä, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu yhdelle ministerille.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys oppimistulosten heikkenemisestä (Sakari Puisto ps)

Suullinen kysymys SKT 225/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Puisto.

Keskustelu

16.01 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Suomi tunnettiin pitkään, varsinkin vuositu-
hannen vaihteen kieppeillä, koulutuksen suorastaan erinomaisista Pisa-tuloksista. Näistä
tultiin ottamaan oppia ja ihmettelemään kaukaakin ulkomailta. Nyt lähinnä kuitenkin uuti-
soidaan oppimistulosten romahtamisesta.

Suomalaisen peruskoulun tilanne on heikentynyt suorastaan katastrofaalisesti. Tutki-
musten mukaan Pisa-tulokset ovat olleet laskussa jo vuodesta 2006 lähtien, mikä on pitkä
aika. Kyse ei ole mistään hetken ilmiöstä, syitä on monia. Opettajat ovat usein jaksamisen-
sa rajoilla ja kertovat, että heitä ei ole kuunneltu. Syitä löytyy opetussuunnitelmista, joita
on kutsuttu muun muassa höttöisiksi. On näyttöä siitä, että lasten liian pitkälle menevät it-
seohjautuvuusmenetelmät ja liiallinen nojaaminen digitaalisiin opetusmenetelmiin ovat yhtey-
dessä huonompiin oppimistuloksiin ja myös eriytymiseen oppimistuloksista.

Nyt kysyn ministeriltä: Mitä mieltä te olette tästä tilanteesta ja näettekö, että on tehty vir-
heitä? Miten suomalaisten lasten ja nuorten koulumenestys turvataan niin, etteivät he jou-
du kärsimään tehdyistä virheistä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.02 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitok-
sia edustajalle aivan erinomaisen tärkeästä kysymyksestä. Minun mielestäni tämä tilanne
on äärimmäisen huolestuttava ja vakava. Ja aivan kuten edustaja itse toteaa, tässä on kyse
pidempiaikaisesta kehityksestä, joka oikeastaan on ollut meneillään jo vuodesta 2000 läh-
tien, jos tarkastellaan kansallisia tuloksia ja tutkimuksia, mitä on tehty oppimistuloksiin
liittyen.

Tämä kehitys on myöskin syy sille, että tämä hallitus halusi tehdä koulutuksen kunnian-
palautuksen [Timo Heinosen välihuuto] eli palauttaa ja vahvistaa koulutuksen resursseja
kaikilla eri koulutuksen asteilla. Ja myöskin hallitusohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena
on koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen, [Ben Zyskowicz: Eikä sekään onnistu-
nut!] koska vahvin muutos, mikä on tapahtunut, on se, että oppilaiden perhetausta eli op-
pilaiden sosioekonominen asema vaikuttaa oppimistuloksiin enemmän kuin aikaisemmin.
[Ben Zyskowicz: Eli ette onnistuneet!]

Minun mielestäni suomalaisessa koulutuspolitiikassa on tehty virheitä, ja kaikista suu-
rin virhe on aivan liian pitkään jatkuneet koulutusleikkaukset, joihin useampi hallitus en-
nen tätä syyllistyi. [Vasemmalta: Juuri näin, kokoomus!]

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Puisto.

16.03 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutuksen tasa-arvo on tietysti hyvä tavoite, ja sitä itsekkin haen tässä takaa, ja koulutukseen tarvitaan riittävät resurssit. Kuitenkin pitäisi olla selvää, että ongelmat ovat hyvinkin syvällä, ja kyse ei ole läheskään aina pelkästään rahasta, vaikka sekin on tärkeää.

Merkille pantavaa on myös se, että Viro on mennyt Suomen ohi Pisa-tuloksissa.

Asiaa ei auta myöskään samanaikaisesti harjoitettu maahanmuuttopolitiikka. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus totesi tuoreessa tutkimuksessaan sen, mitä me olemme pyrkineet sanomaan jo pitkään: maahanmuuttajataustaiset oppilaat jäävät muista jälkeen, koulujen väliset erot ja myös oppilaiden väliset erot kasvavat. Itse asiassa Suomessa on suurin maahanmuuttajataustaisten ja muun väestön oppimistulosten ero koko länsimaissa.

Arvioissa myös paljastui koruttomasti, että jos kouluissa on reilu viisi prosenttia enemmän vieraskielisiä oppilaita, osaamisen kehittyminen on keskiarvoa heikompaa koko koulussa. Monissa kouluissa pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa tämä osuus on vielä paljon suurempi. Inklusio ei toimi. On puhuttu, että olemme menossa takaisin kohti luokkayhteiskuntaa, ja sen takia kysyn opetusministeriltä: miten te näette tämän asian, ja mihin tämä kehitys tulee johtamaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.04 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä koulutuksen kansallisen arviointikeskuksen pitkittäistutkimuksessa todettiin, että sellaisten oppilaiden osaaminen, jotka osallistuvat S2-opetukseen — jotka eivät siis ole kaikki maahanmuuttotataustaisia oppilaita vaan sellaisia oppilaita, joilla on puutteita suomen tai ruotsin kielen taidossa — ei kehittynyt yhtä hyvin kuin sellaisten oppilaiden, jotka eivät osallistu S2-opetukseen. Tämä tarkoittaa sitä, että suomalainen koulutusjärjestelmä nykyisellään ei pysty tukemaan näitä vieraskielisiä oppijoita riittävän hyvin. [Riikka Purra: Lisää rahaa!]

Koko tätä osaamistulosten laskua, oppimiserojen kasvua ei voi selittää vain maahanmuutolla tutkijoidenkaan mukaan, vaan se, mitä tutkijat ennen kaikkea painottavat, on tämä oppilaan perhetaustan yhä voimakkaampi vaikutus. Eli jos on perheitä, joissa vanhemmat eivät ole koulutettuja, tai perheitä, joissa on työttömyyttä, perheitä, joissa ei lueta, nämä taustatekijät vaikuttavat oppimistuloksiin enemmän kuin aiemmin, eli koulu ei pysty yhtä hyvin kuin aikaisemmin tasoittamaan oppilaiden perhetaustasta johtuvia eroja. Tämä on se asia, mihin meidän pitäisi koulutuspolitiikassa erityisesti keskittyä ja minkä parissa ollaan [Puhemies: Aika!] paljon töitä tehty tämän kauden aikana.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Halla-aho.

16.06 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulujen, asuinalueiden ja koko yhteiskunnan eriytyminen huonon maahanmuuton seurauksena ei ole uusi ilmiö, vaikka kaikki teeskentelevät yllättynyttä aina, kun asiaa koskevia raportteja poikkeuksellisesti pääsee julkisuuteen. Ilmiö on tuttu muista maista. Se on ollut meilläkin näh-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

tävissä vuosikymmenten ajan. Tilanne on pahentunut kaiken aikaa, ja sen syyt ovat hyvin helposti ymmärrettäviä. Ongelmaa pyritään lakaisemaan maton alle, koska sen ratkaisemiseen ei ole muita vaikuttavia keinoja kuin haitallisen maahanmuuton vaikeuttaminen ja vähentäminen, ja se taas ei maahanmuuttohurmoksessa eläville puolueille käy. Mieluummin uhrataan koulut ja niiden oppilaat. Kysyisin hallitukselta: Miksi oppimiserot kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten oppilaiden välillä ovat Suomessa OECD-maiden suurimmat? Ja uskotteko, että tilanne paranee, kun maahanmuuttajien määrä kasvaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Andersson.

16.07 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en näe, että näitä ongelmia olisi millään tavalla hyssytelty ottaen huomioon, että koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen on esimerkiksi hallitusohjelman kantavin koulutuspoliittinen tavoite. Meidän rahallisesti kaikkein suurin panostus, mikä on tehty tämän hallituskauden aikana Oikeus oppia -hankkeen tiimoilta, juurikin liittyy eriytymisen ehkäisyyn, tasa-arvon vahvistamiseen. [Välihuutoja oikealta]

Arvoisa puhemies! Tämä ratkaisuhan, minkä edustaja Halla-aho tässä nosti esille, tosiasiassa ei ole mikään ratkaisu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei niin ole sanottu!] Ei ole mikään koulutuspoliittinen ratkaisu ikään kuin todeta, että jotkut lapset ovat vääränlaisia. Me puhutaan lapsista, jotka asuvat Suomessa, joiden perheet asuvat Suomessa, joilla sattuu olemaan muu äidinkieli kuin suomi tai ruotsi. Eivät nämä ongelmat ole lasten vika tai syytä, [Jussi Halla-ahon välihuuto] vaan kyse on siitä, että meidän koulutusjärjestelmää pitää tukea ja kehittää niin, että koulut pystyvät vastaamaan erilaisten oppijoiden tarpeisiin, ja kuten todettu, me selvästi emme osaa tehdä sitä riittävän hyvin, kun on kyse vieraskielisten oppijoiden kielitaidon kehittämisestä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohi meni ja raajusti!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juuso.

16.08 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opettajien koulutus ei saisi pysähtyä maisterin tutkintoon, vaan opetuslalle ja erityisesti perusopetukseen tulisi luoda systemaattinen jatkuvan koulutuksen toimintatapa, jolla voitaisiin ratkaista jatkuvasti eteen tulevia haasteita ja toimia myös ennakoivasti. Tämä puute on tunnistettu erilaisissa opettajankoulutusta koskevissa selvityksissä, mutta asia ei ole edistynyt. Kantona kassessa on tietysti raha mutta ehkä myös muut seikat. Se, että tehdään uusi, mittava ja kallis valtakunnallinen opetussuunnitelmauudistus kymmenen vuoden välein, ei ole järkevää.

Arvoisa opetusministeri Andersson ja hyvä hallitus, miksi ette ole tehneet toimia, joilla luotaisiin opettajille tällainen jatkuvan koulutuksen toimintatapa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.09 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opettajakoulutuksen osalta vastuu on ministeri Honkosella, joka ei ole paikalla, mutta voin todeta yleisesti, että tämä kymmenen vuoden väli, mikä Suomessa on ollut opetussuunnitelmien uudistamisessa, on itse asiassa kansainvälisesti todettu aika hyväksi. Meillä on paljon maita, joissa opetussuunnitelmia päivitetään ja muutetaan nopeammalla aikavälillä,

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

mikä ei ole hyvä, koska silloin opetussuunnitelman sisältöjä ei ehditä riittävästi juurruttaa siihen opetukseen. Eli ikään kuin tätä väliä tässä on kyllä pidetty aivan hyvänä.

Mitä tulee opettajankoulutukseen, opettajien täydennyskoulutus on aivan äärimmäisen tärkeää. Siinä kyllä Suomessa on panostettu aika paljon enemmän kuin monissa muissa maissa, ja siihen on panostettu myöskin tämän hallituskauden aikana. Mutta olennaista on tietenkin se, voivatko kaikki opettajat osallistua täydennyskoulutukseen, eli se, miten se mahdollistetaan siellä työpaikoilla ja koulutuksissa, sekä niiden sisältö. Esimerkiksi S2-opetuksen osalta on myöskin OKM:n selvityksissä identifioitu tarve täydennyskouluttaa S2-opettajia nykyistä enemmän.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Risikko.

16.10 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oppimistulosten lasku on todella hälyttävä. Kysyin Pohjanmaan luokanopettajilta, mitä pitäisi tehdä. Heillä oli kolme keinoa: Yksi oli se, että antakaa heidän keskittyä siihen, mihin heidät on koulutettu, eli siihen opettamiseen ja oppimisen tukemiseen. Nyt aikaa menee paljon, paljon muuhun. Toinen oli se, että oppimisen tukijärjestelmä pitäisi laittaa kuntoon. Oppimisen tukea pitäisi saada paljon, paljon helpommin. Meillä on kolmiportainen järjestelmä, ja byrokratia on valtava, elikkä siihen pitäisi tarttua. Kolmas oli se, että sosiaali- ja terveyspalvelut pitäisi saada lapsille paljon, paljon nopeammin. Nyt joudutaan odottamaan esimerkiksi koulupsykologia kaksi kuukautta. Kysynkin teiltä, arvoisa opetusministeri: mitä te aiotte näille tehdä? Tässä on kolme hyvää keinoa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.11 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Allekirjoitan näiden keinojen tarpeellisuuden ehdottomasti. Tämä hallitushan on lisännyt rahoitusta oppilas- ja opiskelijahuollon palveluihin. Ollaan säädetty sitovista mitoituksista, jotta työtaakka olisi kohtuullisempi myöskin kuraattoreille ja koulupsykologeille, mutta tällä hetkellä meillä on tilanne varsinkin koulupsykologien osalta se, että meillä on täyttämättä olevia vakansseja hyvin monella paikkakunnalla Suomessa. Eli rahaa on annettu, on pyritty muuttamaan tilannetta, mutta ennen kuin alan vetovoima, työehdot, palkkaus ovat kunnossa, en usko, että me pystytään sitä ongelmaa ratkaisemaan. Eli siinä tarvitaan myöskin kuntien toimia.

Mitä tulee oppimisen tukeen, niin tällä hallituskaudella opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut erittäin kattavan selvityksen ja esityksen siitä, mihin toimiin pitäisi ryhtyä oppimisen tuen korjaamiseksi. Minun mielestäni se on kaikkein tärkein koulutuspoliittinen tehtävä tällä hetkellä, ja sen toteuttaminen tulee vaatimaan myöskin resursseja. Pienryhmäopetus maksaa. Jos me haluamme sitä lisää, meidän pitää olla valmiita sitä resursoimaan. Yleisopetuksen ryhmien pienentäminen maksaa. Meidän pitää olla sitten valmiita siihen panostamaan. Ja erityisopettajien palkkaaminen lisää maksaa sekin. Eli ovatko [Puhemies: Aika!] päättäjät sitoutuneita jatkamaan tarpeellisia investointeja koulutusjärjestelmään?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

16.12 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on todella tarina siitä, miten jokaiselle on rakennettu tasa-arvoinen oikeus kouluttautua ja kasvaa.

Tällä kaudella hallitus on todella panostanut kiitettävästi koulutukseen. Olemme esimerkiksi tehneet oppivelvollisuuden laajentamisen, lisänneet korkeakoulutuksen aloituspaikkoja ja vahvistaneet myös ammatillista koulutusta.

Puhemies! Keskustan mielestä suomalaisen peruskoulun tulee olla jatkossa koulutuspolitiikan keskiössä. Opettajille on taattava riittävä työrauha ja lasten ja nuorten perustaitoja niin lukemisen, kirjoittamisen kuin laskemisen osalta on vahvistettava. Arvoisa ministeri Andersson, miten voimme vahvistaa suomalaista peruskoulua niin, että jokainen lapsi saa riittävät perustaidot ja opettajilla on riittävä työrauha opetustehtävän toteuttamiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.14 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustaidot ovat opettajien työn ytimessä. Meidän ei tarvitse keksiä mitään uusia toimenpideohjelmia tai uusia opettajankoulutusohjelmia siihen — kirjoittamisen, lukemisen ja laskemisen opettaminen on meidän luokanopettajien osaamisen ytimessä. Eli paras tapa vahvistaa perustaitoja on huolehtia juurikin siitä, että ne perustyön tekemisen edellytykset kouluissa ovat kunnossa, että yleisopetuksen ryhmät ovat kohtuullisella tasolla, että jos on erityisen tuen tai tehostetun tuen päätöksen saaneita oppilaita, jotka tarvitsevat pienryhmäopetusta, niin siihen riittää resursseja riittävästi ja että myöskin on resurssi- ja erityisopettajia, koulunkäynninohjaajia sekä muita koulun ammattilaisia tukemassa opettajia työnsä tekemisessä.

Vielä kerran toistan sen viestini, että kyllä me tässä onnistutaan, jos päättäjät, kaikki puolueet tässä salissa, ovat valmiita sitoutumaan siihen, että me pidetään huolta suomalaisen koulutuksen rahoituksesta, siitä perustasta, jolle koko meidän suomalaisen yhteiskunnan menestys on rakennettu. [Jussi Halla-aho: Hallituspuolueita ei näytä kiinnostavan!] Tätä työtä on aloitettu nyt, mutta sitä pitää ehdottomasti jatkaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

16.15 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivojen kehityksen näkökulmasta ennen kouluikää tapahtuu valtavasti sekä hyvässä että huonossa. Se, mitä tapahtuu tällä hetkellä varhaiskasvatuksessa, on myrkkyä lapsen kehitykselle. Jatkuva henkilöstöpula, turvattomuutta, onnettomuuksia, jatkuvasti vaihtuvat aikuiset ja ylisuuret ryhmät — tässä vain muutaman ongelman mainitakseni. Liian moni lapsi kärsii. Mutta se on myrkkyä myös työntekijöille: yksin oleminen ryhmän kanssa, henkilökuntavajeen salailu, epärealistiset vaatimukset johdosta, vaara- ja väkivaltatilanteiden runsas kasvu, ryhmien rakenne, ryhmien koot, joustamattomuus, valtava määrä eri kulttuureja, avustajien tarve, palkkaus ja huono johtaminen. Minusta Suomi on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki. Siksi meidän tulee muistaa päätöksenteossa kaikki ikäluokat ja huolehtia Suomen tulevaisuudesta eli lapsistamme. Hyvä hallitus, varhaiskasvatusalan kriisi on pelkästään pahentunut kaudellanne, ja jätitte tämänkin ongelman seuraavan hallituksen harteille. Miten tässä näin kävi? [Mikko Lundén: Hyvä kysymys!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

16.16 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä valitettavasti todeta, että varhaiskasvatuksen työvoimapula ei ole alkanut tämän hallituskauden aikana. Eli tässäkin suhteessa on kyllä kyse pidempiaikaisesta kehityksestä, josta voi ehkä todeta, että kiky-sopimukset ja ryhmäkokojen suurentamiset viime kaudella eivät varmaan ainakaan helpottaneet tätä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Jälleen muitten vika!]

Tämän hallituskauden aikana on pyritty siihen, että ne lainsäädännölliset toimet, mitä tehdään, olisivat sellaisia, jotka parantavat varhaiskasvatuksen työskentelyolosuhteita. Hallitus on pienentänyt ryhmäkokoja yli kolmivuotiaiden osalta. Me ollaan tiukennettu lainsäädäntöä tilapäisiin ylityksiin liittyen siitä syystä, että havaittiin, että kunnissa valitettavasti monissa paikoissa systemaattisesti väärin tulkittiin lakia. Tilapäinen ylitys oli normaalia, mikä ei tietenkään ollut lainsäätäjän tarkoitus. Ollaan säädetty oppimisen tuen rakenteesta varhaiskasvatuksessa, otettu käyttöön henkilöstön ilmoitusvelvollisuus epäkohdista. Työtä pitää jatkaa — parannuksia työoloihin, riittävät resurssit — mutta on erittäin tärkeää myöskin, että me koulutetaan riittävästi alan ammattilaisia kaikkiin niihin työtehtäviin, mitä varhaiskasvatuksessa tällä hetkellä on käytössä. [Jussi Halla-aho: Ehkä sitten seuraava hallitus!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Valkonen.

16.17 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistys on varmasti kaikkien suomalaisten jakama, eräs koko yhteiskuntamme pääarvoista, ja koulutus on tietenkin päätyökalu sen edistämiseksi. Varhaiskasvatus on äärimmäisen tärkeä osa opinpolkua, mutta elämän perusosaaminen rakennetaan aika pitkälti peruskoulussa. Nyt kuuluu hyvin voimakkaasti ammattilaisilta sitä viestiä, että koulussa oppiminen, opettaminen, on jäämässä sivuosaan ja aikaa kuluu työrauhan ylläpitoon, kasvattamiseen, asioihin, jotka itse asiassa eivät kuuluisi opettajille, eivät kuuluisi välttämättä pedagogiikan ammattilaisille. Arvoisa hallitus, mitä aiotte tehdä työrauhan parantamiseksi peruskoulussa, jotta opettajilla on mahdollisuus keskittyä nimenomaan tärkeiden taitojen, perustaitojen, opettamiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.18 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kasvataminen kyllä kuuluu myöskin opettajien tehtäviin, mutta ymmärrän, että edustaja myöskin viittasi siihen, että esimerkiksi sosiaalisten ongelmien kasvu totta kai näkyy myöskin kouluissa ja oppilaitoksissa. Pandemia ja sen aiheuttamat seuraukset nuorten hyvinvoinnin kannalta näkyvät tällä hetkellä erittäin paljon. Minä olen itse vieraillut monissa yläkouluisissa pääkaupunkiseudulla tämän kuluneen talven aikana.

Hallitus on jo kolme lukuvuotta peräkkäin myöntänyt ylimääräistä rahoitusta kouluille ja oppilaitoksille, koronarahoitusta, jota voi käyttää lisähenkilöstön palkkaamiseen juuri-kin työrauhan ylläpitämiseksi, siihen, että olisi riittävästi avustajia, koulunkäynninohjajia, tukemassa opettajia heidän tekemässään työssä. Sen lisäksi ollaan vakinaistettu tämä sitouttavan kouluyhteistyön malli. Sen tavoitteena on ehkäistä koulupoissaoloja erityisesti peruskoulussa — pysyvällä rahoituksella pysyvä lakimuutos. Idea on, että kouluihin voidaan palkata ammattilaisia, joilla ei ole opetusvelvollisuutta ja siten aikaa myöskin työ-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

kennellä sellaisten nuorten kanssa, joilla on laajempaa avun tarvetta, [Puhemies: Aika!] joka ei liity vain oppimiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virta.

16.20 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa jokaisen lapsen on voitava tavoitella unelmiaan täysin riippumatta siitä, missä perheessä tai millä alueella hän sattuu elämään. On koko Suomen vahvuus ja koko Suomen etu, että meillä todella kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa, mutta nyt tämä lupaus todella uhkaa rapautua — niin kuin tänään tässä salissa olemme kuulleet. Oppimistulokset jatkavat heikkenemistään, ja koulutus eriytyy.

Se näkyy erityisesti Suomeen muuttaneiden perheiden lasten ja kantaväestön välillä. Ei meillä ole varaa epäonnistua kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvien lasten koulutuksessa tai kotouttamisessa. Se on inhimillisesti, oikeusperusteisesti, taloudellisesti ja jopa tulevan työllisyyden näkökulmasta mittava epäonnistuminen, jos näin käy. Suunnan on muututtava, ja on varmistettava, että tässä maassa jokaisen lapsen oikeudet toteutuvat. [Jussi Halla-aho: Hallitus on siis epäonnistunut!]

Se, että jokainen lapsi ja perhe saa riittävän tuen, alkaa jo sieltä äitiysneuvolasta, neuvolasta, lapsi- ja perhepalveluista, varhaiskasvatuksesta ja peruskoulusta. Silloin on merkittävää, että ammattilaiset voivat tehdä moniammatillista työtä, tieto vaihtuu ja sitä onnistutaan liikuttamaan, niin ettei yhdenkään lapsen tai perheen tuen tarve tai hätä jää huomaamatta. Kysynkin arvon hallitukselta: miten varmistatte, että nykyiset tiedonsaannin ja tiedonvaihtamisen ongelmat eri viranomaisien välillä korjataan, niin että ne eivät ole este yhdenkään lapsen auttamiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.21 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai tiedonvaihto ammattilaisten välillä ihan lainsäädännön asettamien puitteiden sisällä on äärimmäisen tärkeää — ja tähän täällä vastaatte, me kaikki, myöskin siitä, mitkä ovat ne lainsäädännön asettamat ehdot tietojenvaihdolle ja mikä yksityisyydensuojan taso on.

En tiedä, viittasiko edustaja nyt tähän hyvinvointialueiden aloittamiseen liittyvään keskusteluun koskien oppilas- ja opiskelijahuollon ammattilaisten tiedonsaantia, mutta esimerkiksi siinä kunta voi edelleen myös jatkossa myöntää käyttöoikeuksia Wilma-järjestelmään, kunhan on määritelty ja rajattu, mitkä ovat ne tiedot, mitä oppilas- ja opiskelijahuollon ammattilaiset tarvitsevat omassa työssään. Tästä on myös Opetushallituksen kautta mennyt tietoa kentälle.

Puhemies Matti Vanhanen: Mikäli kysymyksen alkuperäinen esittäjä edustaja Puisto haluaa esittää lisäkysymyksen... Edustaja Puisto.

16.22 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oikein mielelläni. — Kyseessä on tosiaan vakava asia, kun peräti joka seitsemäs ysiluokan päättävä oppilas ei osaa lukea kunnolla, ja on selvää, että kun tilanne on tämä, se kaikki näkyy sitten myöhemmin ammatillisessa koulutuksessa, koulutuksessa yleensäkin, työelämävalmiuksissa, työttömyydessä, syrjäytymisessä — monta pahaa asiaa.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Nyt kun olen kuunnellut tätä keskustelua ja vastauksia tähän, niin kyllähän täällä erilaisia pyrkimyksiä on, ja jopa salin toiseltakin puolelta tunnistettiin monia samoja huolia, mutta oletteko te kuitenkin valmiita käymään läpi tätä sisältöä, näitä erilaisia sisällöllisiä asioita, niin kuin mainitsemani huolta liiallisesta itseohjautuvuudesta tai esiin otettua huolta työrauhasta tai sitten maahanmuutosta myös? Te mainitsitte, että perhetausta vaikuttaa, mutta onhan se nyt selvää, että kun tulee jostain ihan muusta kulttuurista, missä ei ole mitään sellaista oppimisen perinnettäkin, niin ovathan nämä lapsetkin nyt huomattavasti vaikeammassa asemassa. Sen takia kysyn: oletteko te valmiita arvioimaan tätä koko kenttää — 360 astetta — ja korjaamaan niitä virheitä, mitä on selvästi tehty? [Satu Hassi: 360 astetta on paluu samaan suuntaan!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.23 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä voin ainakin sanoa, että olen täysin sitoutunut jatkamaan koulutuksen kunnianpalautusta myös ensi kaudella. Näen sen aivan äärimmäisen tärkeänä. Olen myöskin erittäin sitoutunut korjaamaan oppimisen tukeen liittyvät ongelmat. Nehän ovat yleensä ne, mihin todellisuudessa viitataan, kun puhutaan esimerkiksi työrauhaongelmista. En minä näe, miten työrauhaongelmat kouluissa voisivat ratketa millään muulla kuin sillä, että meillä on riittävästi aikuisia koulussa pitämässä huolta meidän lapsista ja nuorista ja myöskin vastamassa heidän huoliinsa.

Mitä tulee tähän oppilaiden perhetaustaan, haluan vielä kerran painottaa sitä, että tässä on myöskin kyse aivan niin sanottuun kantaväestöön kuuluvista lapsista ja pojista, myös siinä ihan yhtä lailla tämä sosioekonominen tausta on keskeinen tekijä. Jos vanhempien koulutustausta on matala, jos on työttömyyttä, näitä muita ongelmia, niin ihan yhtä lailla meidän pitää olla näistä oppijoista huolissamme, [Riikka Purran välihuuto] ja heidänkin oppimistulostensa osalta on tätä laskua näkynyt. [Jussi Halla-ahon välihuuto] Tarvitaan toimia koulutuksen puolella, mutta me tarvitaan myöskin laajasti yhteiskuntapoliittisia toimia eriarvoisuuden vähentämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa perheiden tukemiseksi [Puhemies: Aika!] ja varhaiskasvatuksen kehittämiseksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys valtion velkaantumisesta (Ben Zyskowicz kok)

Suullinen kysymys SKT 226/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Zyskowicz.

Keskustelu

16.24 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Valtion korkomenot olivat viime vuonna 800 miljoonaa euroa. Vielä syyskuussa valtiovarainministeriö arvioi, että tänä vuonna korkomenot olisivat 1 500 miljoonaa euroa. Eilen ministeriö kuitenkin kertoi luvun nousevan tästäkin vielä noin 1 000 miljoonalla eurolla. Tämä korkoihin tänä vuonna

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

menevä 2 600 miljoonaa euroa eli 2,6 miljardia euroa on valtava summa. Se on enemmän rahaa kuin mitä valtio tänä vuonna käyttää esimerkiksi poliisin, suojelupoliisin, Rajavartiolaitoksen, Maahanmuuttoviraston, tuomioistuinlaitoksen, syyttäjien, oikeusavun ja vankeiloiden menoihin yhteensä, [Jussi Halla-aho: Ohhoh!] siis yhteensä näihin menoihin. Pääministeri Marin, mitä johtopäätöksiä hallitus on tehnyt tai tekemässä siitä, että korkomenot ovat eilisen uuden arvion mukaan nousseet aiemmasta arviosta yli miljardilla eurolla? [Jussi Halla-aho: Velkarahahan ei maksa mitään!]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin. [Annika Saarikko pyytää puheenvuoroa] — Valtiovarainministeri Saarikko.

16.26 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja kuvailee aivan oikein meidän yhteiskuntapoliittisen tilanteemme muutoksen, jonka taustalla on Euroopan keskuspankin korkoratkaisut. Palautan vielä hiukan taaksepäin näistä ikään kuin johtopäätöksistä juurisyyhin: Euroopan keskuspankki nostaa nyt korkoja siksi, että inflaatio, hintojen nousu, on kiihtynyt eri puolilla Eurooppaa sodan ja energiasodan seurauksena ennätysellisellä tavalla. On siis perusteltua keskuspankin uskottavuuden kannalta ja inflaation alentamiseksi, että korkoja nyt nostetaan. Sen tuntevat suomalaiset velalliset, asuntovelalliset, yrittäjät, maanviljelijät, mutta sen tuntee myös valtio. Se tarkoittaa sitä, että jatkossa meillä on julkisessa taloudessa entistäkin vähemmän liikkumavaraa uusille asioille. Se ei silti poista sitä tosiasiaa, että kaikki ne velkaeurot, joita olemme joutuneet ottamaan, ovat valtaosin perustuneet siihen kriisiin, jonka olemme kohdanneet ensiksi koronan muodossa ja sen jälkeen eurooppalaisen sodan aikana. Tämä yhdistelmä on vaativa, se on mahdottoman vaikea, mutta se tarkoittaa sitä, että jatkossakin korkomenot asettunevat tulevana vuosina — eivät enää ainakaan nolllaan. Velalla on taas hinta, ja valtionkin on otettava se [Puhemies: Aika!] huomioon.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Zyskowicz.

16.27 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyin, mitä johtopäätöksiä hallitus on tehnyt tai tekemässä siitä, että korkomenot ovat eilisen uuden arvion mukaan nousseet aiemmasta arviosta yli miljardilla eurolla. Pääministeri Marin ei tähän kysymykseen halunnut vastata, jolloin hän antoi vastausvuoron ministeri Saarikolle, mutta hänkään ei halunnut tähän kysymykseen vastata. Kukakohan tähän lisäkysymykseen nyt sitten vastaa, onko se ministeri Ohisalo?

Sanoitte, että jatkossa pitää elää tämän tilanteen mukaan. Olisin odottanut, että te olisitte sanonut ja että hallitus olisi tehnyt sellaisen johtopäätöksen, että kun korkomenot kasvavat satoja miljoonia euroja ihan muutaman kuukauden arvioiden välillä, niin se olisi johtanut siihen, että hallitus olisi pyrkinyt tälle velkavauhdilleen jotain tekemään ja että johtopäätös olisi se, että meidän pitää velkaantua vähemmän, koska velkaantumisen johtaa näihin kasvaviin korkomenoihin. [Jussi Saramo: Eli laskea verojako?]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

16.28 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä olen kanssanne ihan samaa mieltä, edustaja, siitä, kun sanoin, että se tarkoittaa, että taloudessa on vähemmän liikkumavaraa ja että tämän hallituskauden puitteissa ei voida tehdä ratkaisuja, jotka ylittävät hallituksen omat talouden kehykset. Mutta sitten samanaikaisesti on hyvä puhua, vaikka se joskus tuntuu hankalalta, että voi erikseen keskustella velasta ja koroista ja toisaalla yhteiskunnan kriiseistä.

Tekin, hyvä kokoomus, ymmärtääkseni tuitte sitä, että kansalaisia autetaan tämän energiakriisin keskellä, ja sellaiseen ei ole voitu varautua siinä mittakaavassa, mihin yhdessä päädyimme, että miten kansalaisia tulee tukea. Se tarkoittaa, että jos täällä vaatii kovasti, että ”alkää enää velkaantuko”, niin se on yhtä kuin suomeksi ”ei auteta kansalaisia energiakriisissä”. [Ben Zyskowitz: Ei, vaan säästetään jostain muusta! — Välihuutoja] Teidän on valittava, kumpaa tietä te tarkoittatte. Ja mitä tulee käytännön kysymyksiin, hallituskausi on niin loppusuoralla, että me emme joka tapauksessakaan pysty enää tekemään aikataullisista syistä vaikkapa säästölakeja, joita eduskunta voisi ehtiä tässä loppusuorallaan käsittelemään. Tämä on ennen kaikkea tärkeä pohjatieto tulevan hallituksen työtä vastaan.

Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti: Salista välihuudettiin, tuliko tämä korkojen nousu yllätyksenä. Minun ymmärtääkseni erittäin laajasti jaetaan arvio siitä, että näin nopea koronnousu sittenkin näin nopealla tahdilla on tullut monelle taholle hiukan yllätyksenä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

16.30 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todellakin ensi viikolla tuo 1,7 miljardin lisäbudjettineuvottelu kyllä kertoo siitä, että korkomenot alkavat olla vaaraksi meidän hyvinvointiyhteiskunnan pohjalle. Nämä miljardilisämenot korkoihin ovat kaikki pois sieltä hyvinvointipalveluista, ne ovat pois sieltä vanhustenhoidosta, ne ovat pois sieltä terveydenhoidosta. Ne ovat pois koulutuksesta, varhaiskasvatuksesta.

Arvoisa hallitus, kun hallituskausi alkoi, niin kovin monesta puolueesta kuului hallituksen sisältä sellaista arviota, että ei sillä julkisella velalla ole niin väliä. [Vasemmalta: Kuka niin on sanonut, kuka?] Nyt haluaisin näkemyksen teiltä hallituksena: onko julkisella velalla väliä?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.31 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai on väliä sillä, minkälaisessa kunnossa meidän julkinen taloutemme on. Ja minun käsitykseni on se, että kaikki tässä salissa jakavat huolen julkisen talouden tilasta ja me kaikki varmasti haluamme nähdä sellaisen Suomen, sellaisen Suomen valtion, joka ei velkaannu, joka pääsee tasapainoisiin budjetteihin, joka ei ota syömävelkaa.

Sosiaalidemokraatit ovat omalta osaltansa sitoutuneet siihen, että teemme vastuullista talouspolitiikkaa. Uskon, että kaikki hallituskumppanit ovat sitoutuneet siihen, että teemme vastuullista talouspolitiikkaa. [Ben Zyskowitz: Entäs teoissa?] Ja yhtä aikaa on tosiasia myös se, että tällä vaalikaudella on eteemme tullut aivan poikkeuksellisia kriisejä, joiden vuoksi me olemme joutuneet ottamaan velkaa, joiden vuoksi Suomi on velkaantunut, ja näihin toimiin — tulevat ne sitten pandemiaan, sotaan, energiakriisiin, esimerkiksi nyt seu-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

raavaksi kansalaisille tulevaan tukeen näiden sähkölaskujen hoitoon — kaikki puolueet täällä ovat olleet sitoutuneita.

Ja kun hallitusta kritisoidaan sen toimista, niin silloin olisi oikein myös etsiä ja esittää erilaisia keinoja, mutta oppositio olisi vastaavalla tavalla ottanut kaikki nämä velkaeurot, mitä me olemme joutuneet käyttämään näiden isojen kriisien hoitamiseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Missä teidän keinot?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Grahn-Laasonen.

16.32 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli velasta on alkanut nyt kuulua puheissa, mutta se ei millään tavalla näy tämän hallituksen teoissa eikä tämän hallituksen perinnössä: velkaa velan perään, ja jokainen ongelma on ratkaistu velaksi. Myöskin lisävelkaa on ehditty ottaa ja ehditään varmaan vieläkin ottaa, mutta niitä säästölakeja tai sellaisia valintoja, joilla olisi vastuullisesti laitettu menoja tärkeysjärjestykseen, emme ole nähneet. Kokoomus on esittänyt omassa vaihtoehtobudjetissaan vastuullisen vaihtoehdon muun muassa tälle vuodelle: vähemmän velkaa, ja kuitenkin pystytään tekemään kohdennettuja panostuksia meille tärkeisiin asioihin, kuten vaikkapa edellisen keskustelun aiheeseen eli koulutukseen, jopa hallitusta enemmän.

Ymmärtääkö hallitus vieläkö, että velkalinja ei voi jatkua, se, että otetaan velkaa velan perään kaventamaan lastemme mahdollisuuksia? Vastuullisesti hoidettu valtiontalous on myöskin osa meidän turvallisuuttamme. Ilman sitä, että meillä on vastuullisesti hoidettu talous, meillä ei ole varaa huolehtia meidän maanpuolustuksen tarpeista, meidän lasten koulutuksesta, meidän terveydenhuollosta, joka on tämän hallituksen aikana mennyt täydellisesti kriisiin. Ymmärrätkö te, mitä vastuullinen talouspolitiikka on, ja miten se näkyy teidän teoissanne?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.33 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastuullinen talouspolitiikka on minusta sellaista, että sitä tehdään ajassa, [Sari Sarkomaa: Missä ajassa?] ja aivan varmasti tämä hallitus olisi mieluummin valinnut sellaiset ajat, että alkuperäiset suunnitelmat talouden tasapainottamisesta olisivat olleet mahdollisia. On — sanon suoraan — hiukan ikävää luoda sellaista kuvaa, että olisi ollut olemassa joku täysin toinen todellisuus, jossa vain ikään kuin toisenlaiset puolueet olisivat kyenneet tekemään täysin toisenlaisia ratkaisuja. Tämän eduskunnan puolueista joka ikinen on hyväksynyt sen mittakaavan, jonka me olemme joutuneet valitsemaan — kyllä, velkaeuroina — johtuen näistä kriiseistä. Ja mitä tulee ikään kuin muihin toimiin, joita ei voi suoraan kytkeä koronakriisiin tai sotaan, niistäkin valtaosaa siivittää parlamentaarinen kaikkien eduskuntapuolueiden yhteinen tahto mukaan lukien vaikkapa keskustelu poliisien määrän tarpeellisuudesta.

Eli haluan korostaa nyt erityisesti teille, jotka tätä keskustelua seuraatte, kun muodostuu käsitys, että Suomella tai kaikilla Euroopan mailla olisi ollut valittavissa toinen tie: ei olisi ollut, tai sitten me olisimme hylänneet kansalaistemme hyvinvoinnin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vähämäki.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

16.34 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Niin, tänä vuonna pelkästään lainojen lyhennyksiin jokaista suomalaista kohti käytetään 470 euroa, noin suunnilleen, ja viime vuosina on valtio velkaantunut noin 1 500 euroa jokaista suomalaista kohden.

Valtiontaloutta täytyy tasapainottaa, se on aivan selvä asia, mutta se täytyy tehdä oikeudenmukaisesti. Täytyy löytää jonkinlainen hyvä balanssi kansalaisten ostovoiman, julkisten palveluitten tuotannon, julkisten investointien sekä sitten ennen kaikkea työllisyyden edistämisen kesken. Nähdäkseni se työllisyyden edistäminen, se, että kansalaisille jää entistä enemmän ostovoimaa, on se oikea tie. Onko hallitus siis valmis tekemään vielä hallituskauden loppuvaiheessa toimenpiteitä, joilla kansalaisten ostovoimaa kohennetaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.35 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällaisena toimenä minusta voidaan ainakin epäsuorasti pitää juuri tätä yhdessä laajasti kannattamaamme kansalaisten sähkötukea, joka varmistaa, että kohtuuton tilanne sähkölaskuissa ei muodosta tilannetta, jossa ruokaan ja lääkkeisiin ei olisi enää varaa.

Edustaja Vähämäki puhui viisaasti ja osuvasti siitä, että hyvä valtiontaloudenpito on tietenkin velan vahtimista ja huolta koroista mutta se on myös talouskasvuun huomion kiinnittämistä, ja sitä toivoisin myös kokoomukselta enemmän, sanalla sanoen ja luvalla sanoen. On nimittäin niin, että työllisyysaste, siis työllisten suomalaisten määrä, on poikkeuksellisen korkea, ja kerron tästä hyvin kuvaavan esimerkin, joka minua herätteli: Ennen kuin hallitus oli tehnyt päätöksiä sähkötuista, sain viestin kansalaiselta, joka totesi, että hänen perheensä on joutunut nyt kahteen eri työhön, kun yksi päivätyö ei riitä sähkölaskun maksamiseen, ja mietin, että onneksi on sellainen tilanne, että tarjolla on työtä. Työtä on nyt yllin kyllin tarjolla, pikemminkin on työvoimapula. Tästä meidän pitää pitää kiinni, että tämä yhdistelmä ei muodostu katastrofaaliseksi [Puhemies: Aika!] — hintojen nousu ja taantuman riski yhtä aikaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

16.37 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko peräsi kokoomukselta keinoja kasvun aikaansaamiseksi. No, täältä pesee: Meidän vaihtoehtobudjetissa ei sattumalta — riippumattoman tietopalvelun laskelmien mukaan — synny toistasataatuhatta työpaikkaa Suomeen enemmän kuin hallituksen politiikalla. Mehän olemme koko ajan ehdottaneet kasvun politiikkaa, kestävä kasvun tietä jatkuvan velkaelvytyksen sijaan. Saarikko tässä sanoi myös, että voi harmi, kun ne hallituksen alkuperäiset hyvät suunnitelmat talouden tasapainottamiseksi eivät toteutuneetkaan. Uskoo ken tahtoo, olisiko niitä toteutettu. Ehkä ministeri Lintilä osui sattuvammin kuvattaessaan viime Ykkösaamun lähetyksessä tilannetta siten, että vielä hetki sitten oli puolueita, joiden mielestä velka ei ollut ongelma laisinkaan. Tekisi mieli kysyä, mitä hän tällä tarkoitti — ei sellaisia puolueita ainakaan täällä päin ole näkynyt.

No nyt kaikki näemme, että korko-ongelma ei ollut 1900-luvun mörkö vaan myös 2020-luvun sukupolviasia. Meillä on se tilanne, arvoisa pääministeri, että korkonäkymä kertoo, että korot ovat pitkäaikaisesti korkeammalla kuin Suomen oletettu talouden kasvu. Miten ihmeessä te aiotte tämän hoitaa, ilman että ajaudumme Italian tielle, ilman että leikkaam-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

me mistään? Vai onko kuitenkin, pääministeri, niin, [Puhemies: Aika!] että seuraava hallitus joutuu tekemään sopeutuksia ja niistä puhuminen kannattaisi aloittaa rehellisesti nyt?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.38 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, velka on totta, Suomi on velkaantunut, ja velalla on hinta. Ja kun velka teidänkin mielestänne on huono asia, niin minkä takia kokoomus on ottanut velkaa, kun se on ollut hallituksessa? [Välihuutoja oikealta] Ei tämä ole vain tämän hallituksen asia, edelliset hallitukset ovat velkaantuneet yhtä lailla. Ja tämä hallitus on myös joutunut ottamaan velkaa, erityisesti sen vuoksi, että me olemme kohdanneet näitä historiallisia kriisejä, ja kokoomus sekä muu oppositio ovat näitä toimenpiteitä tukeneet. Minun on vaikeaa nähdä sitä, että samanaikaisesti voidaan kritisoida velkaantumista ja sitten kuitenkin ollaan valmiita sitä velkaa ottamaan — tekin olitte valmiita ottamaan kaikkiin näihin toimiin. Oli kyse pandemiasta, sodasta, energiakriisistä, te olitte kaikki nämä velkaeurot valmiita ottamaan. [Kai Mykkäsen välihuuto] Te vaaditte hallitukselta jopa enemmän toimenpiteitä: enemmän yritysten tukemista, enemmän kansalaisten tukemista. [Ben Zyskowicz: Ja mistään ei voi säästää!] Minunkin mielestäni on ollut tärkeää tukea, mutta samanaikaisesti on hieman erikoista, että sitten kritisoidaan sitä samaa velkaa ja sen ottamista, jota tekin olette tukeneet. [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

16.40 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtio on elänyt yli varojen monen hallituskauden ajan, ja nyt on vaalit tulossa ja todennäköisesti taas tehdään katteettomia lupauksia.

Yksi asia, jonka haluaisin nostaa esille: täällä maahanmuutto on tietenkin yksi asia, ja te haette sillä nyt työperäistä maahanmuuttoa, ja hyvin usein puhutaan huoltosuhteesta, siitä, että se paranee. Väestöllinen huoltosuhde paranee, jos meille tulee tänne nuoria maahanmuuttajia. Mutta kuinka käy taloudellisen huoltosuhteen? Tiedätkö te, mikä ero niillä on? Tämä on sellainen asia, mikä sumentaa täällä salissa ihmisten silmät. Jos meille tulee maahanmuuttajia, jotka maksavat työstään vähemmän veroja kuin saavat tukia eri luukuilta, niin se on meille taloudellisesti haitallista maahanmuuttoa. Miten te aiotte saada tämän asian myöskin tuonne vasemman laidan korviin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.41 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän keskusteluun ja vähän aiempiinkin puheenvuoroihin viitaten on selvää, että talous tulee näiden kriisien, ulkoisten kriisien, vuosien jälkeen tarvitsemaan sopeutuksia. [Jani Mäkelä: Niin mitä ne ovat?] Ja kyllä on selvää, että myös velalla on väliä. Itse olen aina kuulunut niihin päättäjiin, jotka eivät ole uskoneet sen missään vaiheessa muuttuneenkaan toiseksi, ja samalla kun sanon tämän, tiedän, että on erilaisia talousteorioita ja näkökulmia, [Jussi Halla-ahon välihuuto] ne painottavat eri tavoin velan merkitystä. Se on varmasti osa tämänkin salin puolueiden näkemyseroja.

Mutta myös katteettomiin lupauksiin täällä viitattiin. Äskeinenkin keskustelu, niin kuin joka ikinen salikeskustelu eri politiikan ja ihmiselämän aihepiireistä, pikemminkin pyytää

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

lisää rahaa eri aiheille. Tuntui olevan laaja yhteisymmärrys, että koulutus on sellainen aihepiiri, joka tarvitsisi pikemminkin enemmän rahaa kuin vähemmän rahaa. Kannattaa muistaa, että näiden keskustelujen pitää nyt sitten jollain tavalla liittyä toinen toisiinsa, siihen, onko enemmän rahaa vai vähemmän rahaa käytettävissä. [Petteri Orpo: Teillä on ollut aina enemmän!]

Työperäisestä maahanmuutosta edustajalle: Tämän maan suuri ongelma on, että meillä on tuota pikaa aivan liian vähän ihmisiä. Syntyvyys on romahtanut, [Välihuutoja oikealta] me haluamme hoitaa ikäihmiset hyvin, ja työikäisen väestön määrä vähenee. Me emme pärjää, edustaja, [Puhemies: Aika!] muutoin kuin sillä, että tämä maa houkuttelee tänne osaavia työntekijöitä, ja meidän vastuullamme on, että me kotoutamme heidät tänne hyvin. [Puhemies: Aika! — Leena Meri: Kun eivät ne osaa lukea!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Marttinen.

16.42 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä pääministeri totesi, että myös kokoomuksen ollessa hallituksessa on otettu velkaa. Niin, pääministeri unohti sanoa myös sen, että edellisen vastuullisen hallituksen, pääministeri Sipilän hallituksen, aikana käytännössä tämän maan talous laitettiin jo lähes kuntoon, tasapainoon. Silloin kokoomus ja keskusta yhdessä tekivät politiikkaa, jolla tämä velanotto suistettiin pois radalta ja päästiin hyvään alkuun. Ja tätä samaa polkua, arvoisa pääministeri, kulkemalla olisi voitu huolehtia siitä, että velanotto tosissaan laitetaan kuntoon. Sen sijaan te päätitte heti ensitöinäne lisätä merkittävästi julkisia menoja ilman tietoaakaan siitä, miten nämä menot tullaan rahoittamaan. Ja nyt te täällä kysytte meiltä, mitä tulisi tehdä.

Esimerkiksi Tanskassa nähdään se, että siellä talous on ollut vahvassa kunnossa, velkaa on lyhennetty 13 miljardia näinä vuosina sodasta ja pandemiasta riippumatta. Arvoisa pääministeri, mitä oppia teistä me voimme ottaa Tanskasta ja Ruotsista siitä, mitä siellä on tehty, mitä taas teidän hallituksenne aikana [Puhemies: Aika!] meillä ei ole tehty?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.44 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä oppia? No, sitä oppia ainakin, että jotta julkinen talous voi hyvin, niin talouden pitää täällä kasvaa. Ja jotta talous voi kasvaa, me tarvitsemme tänne osaajia — liittyen äskeiseen keskusteluun — me tarvitsemme tänne työperäistä maahanmuuttoa, me tarvitsemme osaajia, meidän pitää tehdä tki-panostuksia. Onneksi tässäkin on parlamentaarinen tuki ja yhteinen tahto, eli me olemme yhdessä sitoutuneet siihen, että me lisäämme tki-rahoitusta tulevaisuudessa. Meidän pitää panostaa koulutukseen, meidän pitää panostaa siihen, että meidän lapsemme ja nuoremme voivat hyvin. Näitä asioita me tarvitsemme, jotta meidän taloutemme kasvaa, meidän tuottavuutemme paranee, meillä on täällä ihmisiä tekemässä töitä ja työllisyysaste saadaan sitä kautta kuntoon.

Minä toivon, että Suomen tulevaisuus on tämännäköinen: valoisa talouskasvun tie, paremman työllisyyden tie, ei kurjistamispolitiikan tie. [Oikealta: Miten sujuu? — Eduskunnasta: Toivotaan, toivotaan!] Jos me yhdessä lähdemme siitä, että seuraavalla vaalikaudella me leikkaamme koulutuksesta, ihmisten hyvinvointipalveluista, esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluista, vanhuspalveluista, sosiaaliturvasta, asumistuesta, [Jussi Halla-aho: Perittömien palveluista!] mitä kokoomus on esittänyt, [Puhemies koputtaa] niin sen polun

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

päässä on kurjistuva Suomi. [Puhemies: Aika!] Sen polun päässä on Suomi, joka eriarvoistuu, eriytyy, ei ole enää sellaista yhteistä venettä, jossa me kaikki olemme mukana, ja minä en usko, että se on taloudellisestikaan kovin kestävä.

Puhemies Matti Vanhanen: Kiitos. — Kysymyksen alkuperäinen esittäjä, edustaja Zyskiewicz, haluatteko esittää lisäkysymyksen? — Zyskiewicz.

16.45 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä ministeri Saarikko ja pääministeri Marinkin ovat todenneet, että ne panostukset pandemian hillitsemiseen Suomessa ja sodan aiheuttamaan tarpeeseen maanpuolustuksen vahvistamiseen Suomessa ovat saaneet myös opposition tuen. Tämähän on täysin totta, samoin nämä panostukset kansalaisten kärsiessä tästä energiakriisistä.

Mutta mitä se arvovalinta on? Se on asioiden laittamista tärkeysjärjestykseen, ja se on juuri se, mikä tältä hallitukselta puuttuu. [Leena Meren välihuuto] Eli kun on laitettu välttämättömiin uusiin menoihin suuriakin panostuksia — väistämättä — niin te ette ole pystyneet mistään, siis mistään, vähemmän tärkeästä käytännössä mitään säästämään. Pääministeri Marin on erittäin hyvä kertomaan, mistä ei ainakaan saa säästää, mutta en ole huomannut, että tämä hallitus pystyisi kertomaan, mistä pitäisi säästää, jotta tämä velkaralli hidastuisi, jotta tämä velkaantumisvauhti ja sitä kautta korkojen nousu [Puhemies: Kysymys!] hidastuisi. [Eduskunnasta: Kertokaa nyt!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.47 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kertaan nyt uudelleen — tätä aihepiiriä on muutamaan kertaan juuri edustaja Zyskiewiczinkin kysymyksissä sivuttu, ja mikäs siinä. Tämähän on kaiken pohja, että meidän taloutemme on kunnossa.

Ensinnäkin väitteenne siitä, että hallitus ei ole mistään ottanut pois, ei pidä suinkaan aivan paikkansa. Tämänkin vuoden budjetissa on huomattavasti pienempiä menoeriä vaikkapa kehitysyhteistyölle tai uusien liikennehankkeiden aloittamiseen. [Välihuutoja oikealta] Tästäkin tietenkin moni kokee, että olemme tehneet vääränlaisia arvovalintoja tai ne ovat ikäviä päätöksiä. Kyllä, niitäkin joudutaan tekemään.

Viittaatte edelleen ja aika useinkin, että on olemassa joku mittaamattoman, määräämättömän iso joukko päätöksiä, jotka ovat olleet ikään kuin vähän sattumanvaraisia tai turhia. Se on erityisen erikoista siksi, että nekin ovat valtaosaltaan niitä, joita kokoomus on kuitenkin tukenut. Nimittäin se muu velka, johon viittaatte näiden kriisien ohella, tai muut uudet menolisäykset, ne ovat vaikkapa tutkimus- ja kehityspanoksia, joita yrityselämä ja tiede-elämä ovat meiltä laajasti odottaneet, ne ovat suomalaisen liikuntaan, tieteeseen ja taiteeseen panostamista siksi — oletan teidän tukevan ajattelua — että rahapelien vähenemisen vuoksi yhteiskunnan on tultava vastaan. [Sari Sarkomaan välihuuto] Eli edelleen palaan ajatukseen [Puhemies: Aika!] siitä, että jos esittää vähemmän velkaa, niin pitää kertoa, että kokoomus on ollut mittakaavassa aivan hallituksen linjoilla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

2.3. Suullinen kysymys hallituksen yhtenäisyydestä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 227/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.48 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Ennen joulua sanoitte, pääministeri Marin, seuraavaa: ”Mikäli enää kerrankin vastaava tilanne tulee, että hallituksen pelisäännöistä ei pidetä kiinni vaan hallituksen esityksiä lähdetään eduskunnassa yhdessä opposition kanssa muuttamaan tai kaatamaan, niin silloin tätä hallitusta ei enää ole.” [Jussi Halla-aho: Ohhoh! — Perussuomalaisten ryhmästä: Kovaa puhetta!] Nyt translain kohdalla keskusta on jo ilmoittanut, että kaikki edustajat eivät tule äänestämään tämän puolesta, eli te tarvitsette taas opposition apua. Jos teidän puheitanne uskoo, [Timo Heinonen: Ei kuukaan!] teillä on kaksi mahdollisuutta: panna rivit suoriksi tai erota. Kumman valitsette?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Marin.

16.49 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on ollut etukäteen tiedossa, että keskustan eduskuntaryhmässä kaikki kansanedustajat eivät tue translakiesitystä, ja meillä on ollut tiedossa, että salissa keskustan eduskuntaryhmä tämän asian osalta hajoaa. Tämänkaltaisia kysymyksiä on monesti totuttu käsittelemään omantunnon kysymyksinä. [Juha Mäenpää: Vastaako kokoomus?] Itselleni kyse on ihmis-oikeuksista, mutta ymmärrän hyvin tämän toisenkin näkökulman, ja on ollut tiedossa, että yksittäiset kansanedustajat keskustan eduskuntaryhmässä tulevat salissa äänestämään sitä vastaan.

Olen ajatellut ja on myös sanottu ja vakuutettu, että valiokuntatyöskentelyyn tämä ei vaikuta. Näin ei kuitenkaan nyt ole ollut, vaan myös valiokunnassa hallituspuolueiden rivit ovat tässä kysymyksessä hajonneet, ja kyllä me tulemme hallituksessa tätä asiaa yhdessä käsittelemään. Tärkeää on kuitenkin se, että saliin tämä esitys on saatu ja sali pääsee siitä äänestämään, [Eduskunnasta: Joutuu!] ja itse ainakin toivon, että salin laaja enemmistö on translain takana. [Eduskunnasta: Eroatteko?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys ihmisarvosta (Ano Turtiainen vkk)

Suullinen kysymys SKT 228/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Turtiainen.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Keskustelu

16.50 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! Suomessa on havaittavissa kovan, kylmän ja epäinhimillisen ilmapiirin nousua. Jopa mediassa on jo nostettu esiin sotapsykoosi, mutta ongelma on laajempi. Nimittäin tässä salissakin vaadittiin hiljattain perustuslakiin eläimille oikeuksia, mutta ihmisiin suhtaudutaan kuitenkin kylmän brutaalisti. Venäjä-viha, vartijaväkivalta, puheet vainajien kompostoinnista sekä puheet ikäihmisistä kestävyysvajeena ovat kaikki samaa karmeutta. Myötätunnon tilalle on tullut kylmyys, josta hyötyy ainoastaan paholainen. Kysyn hallitukselta: aiotteko antaa kansalaisille selkeän viestin, että jokainen ihminen on ainutkertainen ja arvokas ja että puheet ihmisten tappamisesta eivät ole soveliaita? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ilmeisesti pääministeri.

16.51 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen ihminen on arvokas. Ainakin itse toivon, että hyvin laajasti tässäkin salissa kunnioitetaan ihmisarvoa ja ihmiselämää. Näin ainakin itse ajattelen ja uskon, että koko hallitus ajattelee.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys työvoimapulasta varhaiskasvatuksessa (Riitta Mäkinen sd)

Suullinen kysymys SKT 229/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Mäkinen.

Keskustelu

16.51 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Keskustelimme täällä aikaisemmin tänään koulutuksesta, ja varhaiskasvatus on keskeinen osa koulutusjärjestelmäämme, ja palaankin siihen. On itsestäänselvää, että jokaisella lapsella tulee olla oikeus laadukkaaseen ja turvalliseen varhaiskasvatukseen, jossa keskeistä on pysyvien aikuisten ja osaavan henkilöstön luoma kasvuympäristö. Tämä hallitus on tällä kaudella tehnyt paljon toimia, joilla nimenomaan varhaiskasvatuksen laatua on pystytty parantamaan ja nostamaan, aivan kuten ministeri Andersson tuossa aikaisemmin totesi.

Varhaiskasvatuksen osalta työvoimapula on kuitenkin jo nyt äärettömän merkittävä, ja tulevaisuudennäkymät tuonne kymmenen vuoden päähän ovat hyvin huolestuttavia. Tähän kokonaisuuteen liittyy paljon kysymyksiä, joihin nyt tällä hetkellä haetaan vastauksia. Minä kysyisin ministeri Anderssonilta: mitä tulee tehdä, että varhaiskasvatuksen henkilöstöpulaan löydetään kestäviä ratkaisuja nyt ja tulevaisuudessa? Tilanne on akuutti, mutta se uhkaa myös heikentyä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

16.53 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten todettua, yksi keskeinen ratkaisu on se, että me koulutamme riittävästi niin varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja kuin lastenhoitajia ja että me myöskin lähetämme vahvan viestin siitä, että näiden kaikkien alojen asiantuntijoita tarvitaan siellä päiväkodin arjessa ja varhaiskasvatustyössä.

Sen lisäksi pidän tärkeänä, että lainsäädännöllisesti jatketaan työtä varhaiskasvatuksen laadun vahvistamiseksi. Epäkohdat, mitä itse edelleen näen meidän lainsäädännössä, liittyvät muun muassa osa-aikaisten lasten suhdelukuun: jos on osa-aikaisia lapsia ryhmässä, heitä voi olla tuplasti se määrä, mikä voi olla silloin, kun lapsi lasketaan täyspäiväiseksi, ja tämä on tietenkin täysin ikään kuin arjelle vieras ajatus, että lainsäädäntö tästä lähtee liikkeelle.

Näen, että me tarvitsemme edelleen myöskin parannuksia palkkaukseen ja työehtoihin. Kyse on koko yhteiskunnan toimivuuden kannalta täysin olennaisesta työstä ja ennen kaikkea lasten hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta olennaisesta työstä, ja sen arvostuksen pitää näkyä myöskin konkreettisesti työntekijöiden arjessa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys ukrainalaisten pakolaisten hyväksikäytöstä (Anna Kontula vas)

Suullinen kysymys SKT 230/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Kontula.

Keskustelu

16.54 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Tamperelaisella rakennustyömaalla on paljastunut ukrainalaisten sotapakolaisten laajamittainen hyväksikäyttö: on ollut alipalkkausta, hämäämistä maksuja, harhautusta ja uhkailua maasta poistamisella. Tämän lisäksi tiedossa on tapauksia, joissa ukrainalaiset seksityöntekijät eivät oleskeluluvan menetyksen pelossa ole uskaltaneet kertoa viranomaisille heihin kohdistuneista rikoksista.

Kun me puhutaan sotapakolaisista, puhutaan ihmisistä, joiden kohdalla normaalit turvamekanismit eivät aina toimi. Ystävät ja sukulaiset saattavat olla hajallaan ympäri Eurooppaa, omaisuus saattaa rajoittua yhteen kassilliseen vaatteita, ollaan vieraassa maassa, ei tunneta kieltä ja lainsäädäntöä. Näissä tilanteissa ollaan poikkeuksellisen haavoittuvia erilaiselle hyväksikäytölle.

Arvoisa hallitus, miten Suomi huolehtii siitä, että sodan alta pakenevat ihmiset ovat Suomessa turvassa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

16.55 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen hyväksikäyttötapaus on liikaa, ja erityisen törkeäksi tällaisen tekee se, että nämä ihmiset ovat — ensisijaisesti he ovat naisia, ja siellä joukossa on myös lapsia, myös nuoria —

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

sotaa pakenevia. Jos heitä käytetään vielä hyväksi täällä, niin minkä kuvan se antaa meidän ihmiskäsityksestä?

Minä olen tämän tapauksen kuultuani ohjeistanut, että työ- ja elinkeinoministeriössä tämä asia otetaan nyt esille tämmöisessä ulkomaalaisten työntekijöiden ja yrittäjien työehto- ja lupavalvonta-asioiden neuvottelukunnassa ja että sitä käydään siellä läpi työmarkkinaosapuolten kanssa ja viranomaisten kanssa.

Me olemme tehneet hallituksessa laajasti toimia sen eteen, että esimerkiksi tällainen ulkomaalaistaustainen työntekijä pääsee tällaisista hyväksikäyttösuhteista eroon ilman, että hänen täytyy palata takaisin sinne lähtömaahan. Eli tämä laki on hyväksytty jo yli vuosi sitten täällä eduskunnassa, ja se on olemassa olevaa totta tällä hetkellä. Ja sellaiselle yrittäjälle, joka syyllistyy hyväksikäyttöön, voidaan asettaa kielto — ensin tuli tämä puolen vuoden, mutta nyt se on laajennettu koskemaan vuoden mittaista jaksoa — että ei voi rekrytoida uusia työntekijöitä. Mutta joka tapauksessa me olemme lisänneet työsuojeluviranomaisten välineistöä, [Puhemies: Aika!] jolla myös voidaan puuttua näihin tapauksiin, ja tätä työtä on jatkettava.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys ukrainalaisten sotilaiden kuntoutuksesta (Veronica Rehn-Kivi r)

Suullinen kysymys SKT 231/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Rehn-Kivi.

Keskustelu

16.57 **Veronica Rehn-Kivi r:** Värderade talman! Kriget i Ukraina går snart in på sitt andra år. Varje dag skadas tiotals ukrainska soldater. De behöver vård och rehabilitering för att återställa sig och hittills har Finland kunnat erbjuda en liten hjälpande hand.

Arvoisa puhemies! Kävin tällä viikolla tutustumassa Kaunialan sairaalaan, joka toimii so-tainvalidien hoito- ja kuntoutuslaitoksena. Se on viime syksynä omalla kustannuksellaan auttanut sodassa haavoittuneita ukrainalaisia sotilaita kuntoutumaan. Nyt tätä kuntoutus-toimintaa vaikeuttavat eteen tullut byrokratia ja rahoituksen puute. Sen vuoksi sairaala ei enää voinut vastaanottaa ukrainalaisia sotilaskuntoutujia, vaikka kapasiteettia ja auttamis-tahtoa kyllä olisi. Ukrainaa on autettava hädässä. Haavoittuneiden sotilaiden kuntoutuksen mahdollistaminen Suomessa olisi konkreettinen ja inhimillinen, tärkeä teko. Kysynkin, ar-voisa pääministeri: mitä hallitus tekee sen eteen, että voimme turvata ukrainalaisten soti-laiden kuntoutusmahdollisuuksia Suomessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Vastaako... Ei oikein kuulu ministeri Sarkkisenkaan toimi-alaan. — Pääministeri Marin.

16.58 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen pa-hoillani, mutta en tunne tätä aihealuetta niin tarkasti, että kovin yksityiskohtaisesti pystyi-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

sin tähän vastaamaan. Tämä lienee ministeri Kiurun toimialaan kuuluva asia, mutta ministeri ei ole paikalla.

Tietenkin me haluamme pitää huolta siitä, että ihmisten, jotka ovat paenneet sotaa, jotka ovat kenties haavoittuneet, jotka tarvitsevat kuntoutusta, kaikkien näiden ihmisten, palvelut turvataan ja asiat hoidetaan asianmukaisesti. Uskon, että vastuuministeri tähänkin asiaan on hyvin perehtynyt ja varmasti voi vastata edustajille sitten vaikka kirjallisesti tai muutoin tämän kysymyksen yksityiskohtiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Ilmoituksia

3.1. Vaalien toimittaminen

Edustaja Wille Rydmanin vapauduttua perustuslakivaliokunnan varajäsenyydestä on hänen tilalleen valittava uusi varajäsen. Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 20.1.2023 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 20.1.2023 kello 10.

4. Lakialoite laiksi rikoslain 21 luvun 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 59/2022 vp Riikka Purra ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, edustaja Purra.

Keskustelu

16.59 Riikka Purra ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä perussuomalaisten lakialoitteessa vaaditaan, että väkivallan uhrin erityinen nöyryyttäminen sekä teon kuvaaminen ja videon levittäminen sosiaalisessa mediassa lisätään törkeän pahoinpitelyn perusteeksi. Aloite koskee siis rikoslain ja rikoksista saatavien rangaistusten kiristämistä.

Vakavat väkivallanteot, joihin sisältyy uhria nöyryyttäviä elementtejä, ovat kasvussa. Katujen nuorisorikollisuus on kasvussa. Sanan ”nuoriso” ei saa antaa hämätä. Kyse on usein hirveästä, henkeen ja terveyteen käyvästä väkivaltarikollisuudesta. Halusivatpa sitä kaikki kuulla tai eivät, tietyistä maista saapuvat maahanmuuttajat ja maahanmuuttajataustaiset ovat tässä rikostyyppissä — tässäkin rikostyyppissä — voimakkaasti ylliedustettuna. Näin on kaikissa muissakin massasiirtolaisuuden maissa, etenkin Ruotsissa, jonka karmaiseviin uutisiin moni on valitettavasti jo turtunut.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Nöyryytystapauksissa uhrin päälle saatetaan virtsata tai häntä vaaditaan tekemään nöyryyttäviä tekoja, kuten nuolemaan kengänpohjia. Teot voivat olla etnisesti suuntautuneita, jolloin niitä tehdään erityisesti kantaväestöä kohtaan. Motiivina on rahan ja arvotavaroiden saamisen lisäksi jonkintyyppisen rikollisen statuksen eli valta-aseman hankkiminen. Repertuaariin saattaa kuulua myös alueiden ja katujen eräänlainen haltuunotto, kulkemisen estäminen ja muu katujen vallankäyttö.

Naapurimaiden kokemuksella voidaan otaksua tekojen entisestään lisääntyvän. Maahanmuuttopolitiikan voimakas kiristäminen on parasta ennaltaehkäisyä ja ongelmaan puuttumista.

Arvoisa puhemies! Uhrin kuvaaminen väkivaltarikoksen yhteydessä ja kuvamateriaalin levittäminen sosiaalisessa mediassa on poliisin mukaan yleistynyt. Somessa julkaistaan säännöllisesti videoita, jotka on tallennettu aidossa väkivaltatilanteessa. Ne saavat nopeasti paljon klikkauksia ja katselukertoja, aiheuttavat katsojilleen pahaa oloa ja tietenkin erityisesti nöyryyttävät uhria ja lisäävät tämän kärsimystä ja traumatisoitumista. Väkivallanteon kuvaaminen ja materiaalin jakaminen eteenpäin aiheuttaa uhrille usein itse väkivallan rinnastettavaa kärsimystä tai jopa pahempaa, pidempiaikaista vahinkoa henkisen nöyryytyksen vuoksi. Materiaalia harvoin saa verkosta kokonaan ja lopullisesti pois, joten teolla voi olla kauaskantoiset seuraukset. Väkivallanteon kuvaaminen tai muu uhrin tahallinen nöyryyttäminen osoittaa, että teko on vakaasti harkittu ja tarkoituksena on fyysisen pahoinpitelyn lisäksi erityisesti henkisesti alistaa ja nöyryyttää uhria.

Arvoisa puhemies! Näistä rikoksista saatavat rangaistukset eivät vastaa yleistä oikeustajua. Vaikka uhrin erityinen nöyryyttäminen ja väkivallanteon kuvaaminen ja jakaminen somessa ovat seikkoja, jotka jo tällä hetkellä voivat johtaa tavanomaista kovempaan rangaistukseen, olisi seikat mielestämme kirjattava lakiin. Esitämme tässä lakialoitteessa siis, että tällaisesta kuvaamastani toiminnasta on tuomittava aina törkeä pahoinpitely.

Vaadimme uudessa perussuomalaisen kriminaalipoliittisessa ohjelmassa kiristyksiä myös moniin muihin rikoksiin, erityisesti väkivalta- ja seksuaalirikoksiin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

17.04 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Maailma on muuttunut, ja lainsäädännön on muututtava sen mukana. Suomalainen kriminaalipolitiikka vaatii tarkastelua. Kun rangaistusjärjestelmäämme verrataan naapurimaiden vastaaviin järjestelmiin, on selvää, että rikoksenteelijät pääsevät maassamme usein poikkeuksellisen vähällä. Henki-, väkivalta- ja seksuaalirikoksista tuomittavia rangaistuksia on kiristettävä. Tämä edustaja Purran aloite on loistava esimerkkiehdotus siitä, kiitos hyvästä ja tarpeellisesta aloitteesta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Simula.

17.04 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten maailma voi olla yllättävänkin julmaa, sen me jokainen tiedämme. Erilaista nöyryytysväkivaltaa on lasten ja nuorten keskuudessa ollut aina, mutta sosiaalinen media ja toisaalta katujengi-ilmiö sekä kulttuurilliset eroavaisuudet ovat tuoneet aivan uudet ulottuvuudet tähän ongelmaan. Kuten edustaja Purran lakialoitteessa kerrotaan, nöyryyttävien kuvamateriaalien tai videoiden levittäminen sosiaalisessa mediassa on poliisin mukaan yleistynyt. Sosiaalisessa mediassa erilaiset videot ja kuvat leviävät kulovalkean tavoin ja ovat omiaan lisäämään uhrin kärsimystä

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

entisestään. Yleensä asetelma on se, että porukassa on yksi kuvaaja, jonka roolina on tal-
lentaa uhriin kohdistuva väkivalta ja nöyryytys, kun muut sitä tekevät. Voidaan siis sanoa,
että toiminta on täysin suunniteltua, harkittua, ja siksi sen pitäisi ehdottomasti olla rangais-
tavaa. Yhteiskunnan on lähetettävä selkeä viesti siitä, ettei tällaista toimintaa voida mil-
lään tavoin hyväksyä tai sivuuttaa ja että siitä seuraa kovempi tuomio.

Huolestuttavinta väkivallan lisääntymisessä on se, että erityisesti 15-vuotiaiden pahoin-
pitelyepäilyt ovat kasvaneet huomattavasti. Yleensä väkivallanteot kohdistuvat samanikäi-
siin tai sitä nuorempiin mutta myös auktoriteetteihin, kuten poliisiin tai opettajiin. Väkival-
lanteot ja niiden kuvaaminen sosiaaliseen mediaan on lähinnä sisällöntuottoa otolliselle
yleisölle, ja vaikuttaa siltä, että moraaliset ja inhimilliset näkökulmat puuttuvat täysin. Ha-
lutaan jakoja, tykkäyksiä ja kommentteja, mutta sitä myötä teot vain raaistuvat ja uhrien
asema huononee entisestään. Jengeissä puolestaan halutaan mainetta ja kunniaa ja toisaal-
ta alistaa jengeihin kuulumattomia, jopa täysin sivullisiakin uhreja.

Arvoisa puhemies! Lainsäätäjinä meidän on reagoitava silloin, kun yhteiskunnassa syn-
tyy uudenlaisia ongelmia, jotka vaativat ratkaisuja. Mielellään sitä tietenkin pitäisi tehdä
ennakoivasti, mutta nyt on tilanne, joka kaipaa korjausta mahdollisimman pian käsillä ole-
van ongelman suitsimiseksi. Väkivallan lisääntymisen kierre on katkaistava, ja rangaistus-
ten koventaminen on siihen yksi selkeä keino.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Jari.

17.07 Jari Kinnunen kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt rikoslain 21 luvussa, sen
6 §:ssä, säädettyä törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistöä, ja kyseisen rikoksen tunnusmer-
kistöön on ehdotettu uutta tekemuotoa. Asia voi vaikuttaa vähäiseltä, mutta sitä se ei ole,
päinvastoin. Nyt lisättäväksi ehdotettu muotoilu tulee tarpeeseen, on oikea-aikainen ja sel-
keä. Uhrin pahoinpitelyn kuvaaminen, hänen nöyryyttämisenä ja henkinen alistamisensa
ovat lisääntyneet. Videoita jaetaan sosiaaliseen mediaan pahoinpitelijän tai pahoinpitelijöi-
den oman, täysin aiheettoman, ikään kuin ylivertaisuuden korostamiseksi ja uhrin täydel-
lisen häpäisyn tarkoituksessa. Sosiaalisesta mediasta on erittäin hankala saada pois sinne
kerran ladattua materiaalia, ja uhri saattaa joutua elämään tuon kuvamateriaalin kanssa
vuosia, jopa loppuikänsä.

Ei ole salaisuus, että erityisesti maahanmuuttajataustaisten katujengien toimintatapaan
kuuluu oman ryhmän voiman korostaminen ja uhrin häpäisy ja pahoinpitelyistä kuvatus
videon levittäminen. Haluan kuitenkin huomauttaa, että pahoinpitelyiden kuvamateriaalia
on levitetty jo vuosia ja ihan meidän niin sanottujen kantasuomalaislastemme ja -nuortem-
me toimesta. Pahoinpitelyjä ovat kuvanneet useat paikalle kerääntyneet lapset ja nuoret, ja
sen jälkeen videota on levitetty laajalle. Alistamiseen ja nöyryyttämiseen sekä sen kuvaa-
miseen ovat syyllistyneet ainakin minun hieman yli 40-vuotisen kokemukseni perusteella
myös täysi-ikäiset rikolliset — ihan tavalliset suomalaiset perusjantterit.

Pidän tehtyä aloitetta hyvänä. Ehdotettu lisäys osoittaa lainsäätäjän voimakkaan pahek-
sunnan kyseistä toimintaa kohtaan. Toivon, että esitys saa asianmukaisen ja ripeän valio-
kuntakäsittelyn, ja valitan, että en ole allekirjoittajien joukossa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

17.09 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Rikoslain 21 luvun 6 §:n muuttamisesta perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purran johdolla tehty lakialoite on minunkin mielestäni hyvä ja kannatettava. Oikeastaan olin tyytyväinen, että sain tämän oman puheenpuoroni edustaja Kinnusen puheenvuoron jälkeen — hän on aiemmalta ammatiltaan, siviiliammattiltaan, poliisi ja tuntee tämän sektorin poikkeuksellisen hyvin.

Törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistöön perussuomalaisten Purran johdolla esitetään siis muutoksia, joissa pahoinpitelyn videointi ja kuvaaminen tuotaisiin mukaan tähän kokonaisuuteen. Pidän tätä esitystä enemmän kuin tarpeellisena. Meillä sosiaalisen median kanavat ovat yleistyneet ja erilaisia alustoja on olemassa paljon, toki osa sellaisia, missä ei levittäjää välttämättä tietoon saada, mutta näitä levitetään myös sellaisissa kanavissa, joissa levittäjä tiedetään.

Niin kuin tässä edellä edustaja Kinnunen toi esille, videon kuvaamisella saatetaan hakea hyväksyntää, vahvistusta omalle asemalle tai jotain muuta, ja toisaalta sen tavoitteena usein on myös uhrin täydellinen nöyryyttäminen tai entistä pahempi nöyryyttäminen. Tätä muuten tapahtuu muidenkin kuin kaikista vakavimpien tapausten kanssa, ja toivon, että tätä sosiaalisen median käyttämistä myös muussakin kuin törkeiden pahoinpitelyiden kuvaamisessa pohdittaisiin Suomessa entistä vakavammin. Tätä tapahtuu koulukiusaamisten yhteydessä ja erilaisissa muissa tilanteissa, missä halutaan saattaa toinen ikävään valoon, mitkä ovat ehkä törkeän pahoinpitelyn näkökulmasta pienempiä mutta voivat olla yksittäisen henkilön näkökulmasta erittäin kohtalokkaitakin.

Niin kuin tässä edustaja Kinnunen toi esille, se video tai kuva, joka kerran nettiin jaetaan, todennäköisesti jää sinne hyvin pysyvästi. Vaikka kyseinen henkilö sen sieltä poistaisi tai sitä yritettäisiin yhdessä poistaa, niin tavalla ja toisella ne siellä jäävät pyörimään ja niitä tietyt tahot sinne yhä uudelleen jakavat, on sitten kyse näistä pahoinpitelyihin liittyvistä videoinneista, jengirikollisuuteen liittyvistä videoinneista tai sitten myös kiusaamiseen liittyvistä videoista. Ja usein muuten, jos katsotte tälläkin hetkellä vaikkapa TikTokin videoita, mitä siellä nuorille näytetään ja pyöritetään, niissä on äärimmäisen paljon sellaisia, missä ihan tavallinen video muuttuukin kiusaamiseksi ja saa aivan uudenlaisia piirteitä. Toivon, että tämä puoli otetaan erittäin vakavasti. Kiitos perussuomalaisille hyvästä aloitteesta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

17.12 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme tätä rikoslain muuttamista: edustaja Purra ja monet muut allekirjoittaneet ovat tehneet hyvän aloitteen juuri tästä, että tällaisia väkivallan tekoja ja muita ei kuvattaisi ja näitä ei laitettaisi nettiin. On todella hyvä, että tähän on puututtu. Onhan se todella törkeää, että sellaisia videoita tosiaan tehdään ja joskus jopa nuorison keskuudessa on ihannoitukin tällaisista, ja se on tosi raakaa peliä. Maailma on tosi raaka, ja varsinkin niitä kohtaan, joita tämä koskee, se voi aika ikäviä seurauksia tehdä.

Suomi ei tosiaan enää ole mikään lintukoto, ja ilman muuta tähän asiaan on puututtava ankarasti ja muutettava tuota lakia niin, että myös rangaistukset ovat sen mukaisia. Toivon, että tämä lakialoite etenee nopeaan tahtiin eduskunnassa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

17.13 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on perussuomalaisten Riikka Purran lakialoite liittyen rikoslain 21 luvun 6 §:n muuttamiseen, jossa uhrin erityinen nöyryyttäminen sekä väkivallanteon kuvaaminen ja kuvausmateriaalin levittäminen eteenpäin lisätään törkeän pahoinpitelyn kvalifointiperusteeksi.

Arvoisa puhemies! Nuorten maailma voi olla äärettömän julma, ja nöyryyttäminen siten, että kuvataan ja levitetään videoita nettiin, on pahinta, mitä voi tapahtua. Sen tulee olla myös tuomittavaa. Kun lukee uutisia, silloin tällöin nousee otsikoihin tilanteita, joissa näin on toimittu. Muun muassa vuonna 2020 kerrottiin, että mies kuvasi alaikäistä salaa, levitti kuvausmateriaalia, käytti törkeästi hyväkseen ja raiskasi. Kun tällaisia tapauksia tulee, näistä tulee tuomita oikeustajun mukaisesti: on väärin, että näin toimitaan.

Seuraukset siitä, mitä nuori, tai lapsi, kokee joutuessaan kiusatuksi ja siitä kuvatuksi, kuten, edustaja Heinonen, tässä nostitte esiin, ovat kauaskantoisia. Voi joutua käymään pidemmän polun terapiat ja avun saamisen pyytämisen — joskaan terapiaa ei välttämättä saa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa tässä keskustelussa esiin myös sen, kuinka erilaisia onnettomuustilanteita kuvataan ja niistä levitetään erilaista materiaalia nettiin. Nämä ovat myös niitä tilanteita, että ihmisillä tulisi olla sellaista inhimillistä ajattelua, että kuvamateriaalia tilanteesta, jossa esimerkiksi on vakavasti loukkaantuneita, jopa menehtyneitä uhreja, ei levitetä nettijakeluun. Ihmisten tulisi ajatella hieman pidemmälle.

Arvoisa puhemies! Jo muutama vuosi sitten sain kuulla äidin hätähuudon, kun hän kertoi tilanteesta, jossa juurikin hänen lapsensa oli joutunut tähän tilanteeseen, että oli pitänyt nuolla ryöstäjän kengänpohjia. Se on totisinta totta, ja näihin asioihin pitää puuttua, ja laila on maata rakennettava.

Toivon, että lakivaliokunta huomioi tämän perussuomalaisten Riikka Purran lakialoitteen huolellisesti lakivaliokunnassa. Toivon, että se menestyy. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Peltokangas.

17.16 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Purran lakialoite rikoslain 21 luvun 6 §:n muuttamiseksi on erinomainen, vastuullinen, loistava esimerkki sellaisesta lakialoitteesta, jota tämä hetki tarvitsee. Lakialoitteen tavoitteena on muuttaa lakia siten, että uhrin erityinen nöyryyttäminen sekä väkivallanteon kuvaaminen ja kuvausmateriaalin levittäminen eteenpäin lisätään törkeän pahoinpitelyn kvalifointiperusteeksi.

Tämän päivän ilmiöihin lukeutuvat nuorisoväkivallan lisääntyminen ja sosiaalisen median käyttäminen. Kun nämä kaksi ilmiötä yhdistyvät, syntyy uudenlainen henkisen ja fyysisen väkivallan muoto, jossa väkivallanteko kuvataan videolle ja ladataan sosiaaliseen mediaan, joskus jopa täysin reaaliajassa, mutta kuitenkin käytännössä olemattomalla viiveellä. Jo internetin alkua ajoista lähtien on varoiteltu siitä, että internetiin julkaistua materiaalia ei välttämättä saa sieltä ikinä pois. Aina on mahdollisuus, että joku on tallentanut materiaalin jossain muodossa ja se lähtee sitten leviämään uudelleen, vaikka alkuperäinen julkaisija materiaalin itse olisi poistanutkin. Nykyään internet on jokaisen taskussa ja yhteydet nopeita, mikä madaltaa kynnystä entisestään ja helpottaa raa'an materiaalin jakamista eteenpäin. Materiaalin yksittäinen jakaja ei välttämättä edes tajua tekevänsä asiaa mitään väärää, niin tavallista ja arkipäiväistä se nykyään on.

Arvoisa puhemies! Väkipaltoa käyttäville ei välttämättä enää riitä se, että he pahoinpitelevät ja nöyryyttävät uhrinsa pahanpäiväisesti, vaan henkinen väkivalta jatkuu sosiaalisessa mediassa, jossa videoitu väkivalta jatkuu maailman tappiin. Teko saattaa hypätä lä-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

hes kenen tahansa somen käyttäjän ruudulle, me näemme sitä joka päivä itse. Tällaisella saattaa olla uhrille omanlaisiansa, erittäin ikäviä seuraamuksia, kun nöyryytys jatkuu, jatkuu ja jatkuu. Tällainen ruokkii esimerkiksi vakavaa koulukiusaamista. Mieltikääpä tilanne — kyllä, se vetää jokaisen aikuisen ja miksei nuoremman hiljaiseksi.

Tällaista toimintaa on todettu myös uudenlaisen katujengiväkivallan yhteydessä, joka on jo itsessään huolestuttava ilmiö. Toisinaan jengiläiset hakevat huomiota ja niin sanottua katu-uskottavuutta kuvaamalla raakoja tekojaan. Niin typerältä kuin sen todistusaineiston julkaiseminen omista rikoksistaan saattaa tavallisista sukankuluttajista kuulostaakin, niin näin se vaan on. Esimerkiksi katujengioikeudenkäynnistä tuttua Irakista lähtöisin olevaa olette varmaan seuranneet. Näitä on vaikka kuinka paljon, mutta olemme saaneet seurata katujengioikeudenkäyntejä, missä tällaisia videoita jaetaan julkisesti. Karmeaa, mutta tällaista materiaalia löytyy internetistä joka päivä.

On siis mielestäni täysin perusteltua kirjata tällainen vakava väkivallan muoto lakiin, jotta se tunnistettaisiin entistäkin paremmin tulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

17.20 Ville Tavio ps: Herra puhemies! Kuten näissä edellä olevissa puheenvuoroissa on hyvin kuvattu, niin tällaisia tapauksia nyky maailmassa esiintyy enenevässä määrin. Syinä ovat varmasti juuri nuorisoväkivallan lisääntyminen maassamme ja sen julmentuminen mutta tietysti myös se, että älypuhelimet ovat kaikilla ihmisillä nykyään olemassa. Ja varsinkin nuoret elävät ehkä enemmän sosiaalisen median kautta elämäänsä, joten sitten teki jätkin tahtovat sitä kautta laittaa niitä kuvaamia videoita sinne näyttille. Siinä mielessä on selvää, että tämä uhrin nöyryyttäminen — varsinkin sen teon kuvaamalla tapahtuva nöyryyttäminen — selvästi itsessään nostaa teon moitittavuutta, ja tämä on nähdäkseni maamme oikeuskäytännössäkin huomioitu.

Siinä mielessä, että tämä on lainsäätäjän näkökulmasta törkeä menettely uhria kohtaan, mietin, että tämä teon kuvaaminen ja levittäminen voisi ehkä tulla harkittavaksi myös rikoslain 6 luvun yleisenä teon koventamisperusteena. Kuitenkin jos sitä katsotaan esitetyllä tavalla ja hyvin tässä perustellussa aloitteessa ajatellusti, että tämä olisi mukana törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistössä, niin täytyy ensin huomata, että jo nykyisinkin törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkki usein täyttyy näissä teoissa, joissa uhria pahoinpidellään ja se kuvataan ja kuvatallennetta levitetään. Tuolloin sen kuvaamisen ja levittämisen usein katsotaan liittyvän sitten siihen teon kokonaistörkeyden arvosteluun. Siinä kuitenkin voisi tosiaan ajatella myös, että tarvittaisiin ehkä lainsäädännöllistä tarkennusta, jossa tämä laki-aloite nyt sitten astuukin hyvin kuvaan.

Eli on varmasti sellaisia rajatapauksia, joissa voi vielä olla turhaa rajanvetoa sen suhteen, onko tämä teko törkeä vaiko ei, ja näin ollen tuen tätä aloitetta. Täytyy kuitenkin toki pitää mielessä, että törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttymisen pitää edellyttää sitä, että myös se itse pahoinpitely on törkeä. Ja joskus kun mietitään vaikka tapausta, jossa on lievän pahoinpitelyn ja perusmuotoisen pahoinpitelyn raja häilyvä, niin ei ehkä voida ajatella, että se ihan perusmuotoinen pahoinpitely, sieltä moitittavuuden alkupäästä oleva teko, muuttuisi törkeäksi pelkällä kuvaamisella ja levittämisellä. Mutta ajattelen, että siinä pitää sen kokonaistörkeyden arvioinnin tulla kyseeseen, ja näinhän tässä pykälässä on esitettykin. Uskon, että meidän oikeuslaitos voisi tämän Riikka Purran muotoileman pykälän pohjalta antaa entistä oikeudenmukaisempia tuomioita näissä tapauksissa.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

17.23 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Täytyy todellakin edustaja Purralle antaa kiitosta tästä lakialoitteesta. Tässä päivässä on tärkeää, että me reagoidaan näihin asioihin sillä tasolla, millä meidän pitääkin reagoida.

Takaan tietäväni, minkälaista tämä toiminta on ollut, ja oikein puistattaa, kun mietin niitä aikoja, niin että jos tänä päivänä vastaavaa on, että kuvataan ne kaikki vielä ja laitetaan vielä netin syövereihin, niin täytyy sanoa, että hieman kuulostaa kaamealta.

Tilanne on kuitenkin se, että nämä eivät tule loppumaan mihinkään. Näillä haetaan ihailua, tykkäyksiä, kaikkea muuta. Nämähän tekevät vain sen, että panoksen on koko ajan vain noustava, elikkä ne, jotka näitä videoita tekevät ja jotka näitä sitten katselevat, ottavat näistä videoista mallia ja toteuttavat niitä. Omasta vanhasta kokemuksestani tiedän, että kaikki, mitä suurin piirtein mieleen jollain tuli, kyllä sitten tehtiin. Tänä päivänä se on vain ikävä sanoa, että sitä materiaa löytyy aivan liian paljon siihen, että ei tarvitse edes itse enää keksiä niitä, vaan voi apinoida suoraan sieltä netin syövereistä.

Tähän on oikeasti pakko puuttua riittävän ajoissa. Tilanne on muuten se, että tämä rupeaa karkaamaan aivan liian paljon käsistä, koska tilanne on se, että näille ei tule riittämään mikään. Tilanne on se, että aina pitää vaan panosten parantua ja kasvaa siitä, mitä ollaan saatu edellisellä kerralla. Jos ekalla kerralla on nöyryytetty kaikennäköisellä saappaitten nuolemisilla tai vastaavilla tai on hakattu ynnä muuta, niin ei se tarkoita sitä, että seuraavalla kerralla pääsisi vähemmällä, vaan kyllä aina keksitään mukavia pikkujippoja vielä lisää siihen hommaan.

Toivon mukaan, olkoon nyt sitten muodossa missä tahansa, lakivaliokunta tätä asiaa käsittelee ja vie asiaa eteenpäin. Tämä on äärettömän tärkeää, tähän on joka tapauksessa puuttuttava isolla kädellä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juuso.

17.26 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Tämänkaltaisen ongelma, mihin tässä lakialoitteessa halutaan puuttua, on itse asiassa aika uusi. Se on yleistynyt viimeisten vuosien aikana ja kännyköitten yleistyessä. Nykyään monet ihmiset kuvaavat kaiken. He kuvaavat liikenneonnettomuudessa — ennen auttamista he kuvaavat jopa liikenneonnettomuuden. Tämä on aivan käsittämätöntä. Nuoret kuvaavat toisiaan, kun he ovat juhliessa ja vahvasti päihtyneinä, ja he pitävät sitä hauskana. Se laitetaan johonkin Snapchatiin hetkeksi, ja se poistuu sieltä, ja sitten ajatellaan, että, no, se oli siellä vain hetken, mutta ei ajatella sitä, että kyllä se video on joka tapauksessa sen kuvaajan puhelimesta ja se pysyy siellä. Jos kuvaaja ei sitä poista, niin sillä voidaan sitten myöhemmin kiristää tai nöyryyttää sitä kuvattua.

Se järkyttävän muoto, mitä tästä olemme nähneet, on nimenomaan tämä, että pakotetaan siis oikeasti kaveri nuolemaan toisen kengänpohjia, nöyryytetään kaikilla tavoilla ja sitten levitetään tätä videota. Tämä on ehdottomasti karmaiseva epäkohta, ja lainsäädännössä tähän on voitava puuttua. Tämä rikoslain koventaminen on yksi keino, mutta mielestäni tähän tarvittaisiin muitakin keinoja. Täytyisi ottaa mietintään ihan oikeasti, miten me saamme tälle lopun.

Tämä on isompi asia. Ajattelen myöskin semmoista, pitäisikö oikeasti laatia lainsäädäntö, jossa jokaiseen videokuvaamiseen tarvitaan lupa siltä kuvattavalta: Kuvattava voi aina

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

kieltäytyä. Hänestä ei saa ottaa videokuvaa, ja mikäli joku ottaa hänestä videokuvaa ilman lupaa, niin se on aina rangaistavaa. Aivan sama, minkälaista kuvaa se on.

Tämä on uusia ongelmia, joihin meidän tulee lainsäädännössä pystyä puuttumaan. En usko, että ehditään tätä lakialoitetta enää tällä kaudella käsitellä, mutta tämä olisi hyvä muistaa ensi kaudella ottaa hallitusohjelmaan — rikoslain koventaminen myöskin muilta osin, mutta myöskin tämä asia on asia, mikä vaatii mielestäni vielä laajempaa käsittelyä ja laajempaa kuulemistakin, koska tämä kehitys täytyy pysäyttää. Meidän yhteiskunta ei voi inhimillisesti katsottuna jatkaa tätä toimintaa, missä ihmisiä videokuvataan ilman heidän lupansa ja jopa nöyryytetään ja levitetään näitä videoita sitten netissä.

Kiitos edustaja Purralle erittäin hyvästä aloitteesta.

Puhemies Matti Vanhanen: Puolen tunnin aikarajan puitteissa pystyn ottamaan vielä yhden puheenvuoron. — Edustaja Niemi.

17.29 Veijo Niemi ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Purran tekemä lakialoite rikoslain 21 luvun 6 §:ään on todella hyvä. Aiemmassa poliisityössäni olen tähän törmännyt valitettavasti jo muutamia vuosia takaperin, elikkä vuosien 18 ja 19 puolella tätä alkoi esiintyä esimerkiksi Tampereella Koskikeskuksen käytävätiloissa ynnä muissa. Siellä oli nöyryytetty jotakin poikaa taikka tyttöä tällä tavalla ja kuvattu näitä, mutta niitähän ei lähdettykään levittämään. Tässä täytyisi ehkä tällä kohtaa miettiä myöskin se, että näillä kuvauksilla voidaan myöskin nuorta tyttöä tai poikaa kiristää muihin tekoihin. Esimerkiksi tyttöjä hyväksikäytettiin sillä, että me ei julkaista tätä kuvaa, jos suostut siihen ja tähän, ja sitten muutamia nuoria poikia kiristettiin sillä, että jos käyt sitä ja tätä varastamassa tuolta radioliikkeestä, niin me ei julkaista tätä kuvaa. Eli toivottavasti tässä huomioidaan tämäkin puoli. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Vielä jäi hetki aikaa. — Edustaja Hoskonen.

17.30 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Purra on tehnyt aivan loistavan lakialoitteen. Tämä väkivallan raaistuminen ja sitten nämä nykyaikaiset viestintävälineet yhdistettynä teoksi, joka on todella pöyristyttävä: näitä olemme nähneet ja kuulleet eri yhteyksissä tuolla tiedotusvälineissä. Valitettavasti tästä on aika pitkälti tullut, en sano maan tapa mutta kovin yleinen, valitettavan yleinen tapa. Mielestäni tämä nykyinen internetmaailma suosii tällaista. Kun lapsesta asti katsotaan näitä väkivaltaisia pätkiä netistä tai televisiosta, niin se raaistaa ihmisen ihan pienestä asti. Kotona näihin pitäisi puuttua. Siellä on se varhaisen puuttumisen taso, eli isän ja äidin pitää huolehtia siitä, että tällaisia ei katsella.

Ja toinen asia on sitten se, että kun ollaan muiden ihmisten kanssa tekemisissä julkisilla paikoilla, niin siellä pitää poliisilla olla... Totta kai tämän jälkeen kuullaan puheenvuoro, että poliiseja pitää saada lisää, mutta tärkeää on varhainen puuttuminen, se, että väkivaltaa ei kerta kaikkiaan sallita. Me tiedetään, että suurissa kaupungeissa jossakin Yhdysvalloissa — vaikka kun käypi Washingtonissa — varmasti, jos siellä jotakin yrittää kadulla tehdä, vähänkin, vaikka roskaa, sieltä tulee välittömästi poliisi ja sieltä saa armottoman kovat sakot, hyvinkin vähäisestä teosta. Pelkästä roskan heittämisestä maahan voidaan antaa 500 dollarin sakot, jos oikein huono tuuri sattuu ja jää kiinni siitä. Siellä on poliiseja paljon. Elikkä tämä on se varhainen puuttuminen.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Sitten vielä, arvoisa puhemies, lopuksi se, että pakkohan meidän on tähän asiaan eduskunnassa jotenkin reagoida. Väkivalta raaistuu, ja kun se kohdistuu näihin heikompiin ihmisiin, jotka ovat puolustuskyvyttömiä, niin mielestäni se teko siinä tilanteessa on aina törkeä, täyttää sen törkeän tunnusmerkistön. Jos niihin ei puututa, niin tilannehan vain pahenee.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niikko.

17.32 **Mika Niikko ps:** Kiitos, arvostettu puhemies! Suomalainen sananlasku, joka kuvaa hyvin tätä tilannetta, menee jotenkin niin, että ”joka kuritta kasvaa, se kunniaa kuolee”. Samoin myös löytyy semmoinen sananlasku Raamatusta, jossa sanotaan, että ”joka vitsaa säästää, se vihaa lastaan; mutta joka häntä rakastaa, se häntä ajoissa kurittaa”. Monesti me käsitetään kuri vain kielteisenä merkitykseltään, esimerkiksi väkivaltana tai jollakin tavalla pahoinpitelynä, mutta onhan meillä kuri kaikessa toiminnassa: meillä on sotilaskuri, meillä on puoluekuri, meillä on koulussa kuria — me eri tavoilla tuodaan esille se kuritus. Nyt tällainen nuori ja lapsi, joka eksyy väärille teille ja ihannoi elokuvista tai jostain muista tällaista videon kautta levitettävää väkivaltaa, tavallaan tarvitsee kuria. On tällaisia projekteja ollut aikoinaan kuin Koko kylä kasvattaa ja erilaisia toimenpiteitä, joissa vanhemmat puuttuvat nuorten häiriökäyttäytymiseen ja jatkuvaan häiriönpitoon.

Nyt täytyy nostaa esille myös se näkökulma, että monesti, ikävä kyllä, maahanmuuttajajengit tekevät hyvin paljon tällaisia gangstatyyppisiä asioita, joissa he haluavat näillä asioilla kehuskella. Heidän kohdallaan sitä kuria voisi parhaiten ehkä tuoda se paikallinen imaami, joka hallitsee esimerkiksi jotain muslimiyhteisöä, ja sitä kautta voisi tuoda kuritusta sinne perheisiin asti sanallisessa muodossa ja vaatia sitä muutosta.

Elikä tavallaan tässä pitää aikuisten ruveta ottamaan vastuuta ja saada tällainen kehitys loppumaan. Oikealla tavalla käsitettynä kuri on erittäin hyvä toimenpide, millä saadaan nuorten väärään johtanut polku oikealle tielle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

5. Lakialoite laiksi työterveyshuoltolain 12 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 73/2022 vp Matti Semi vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa 30 minuuttia. — Keskustelu, edustaja Semi.

Keskustelu

17.34 **Matti Semi vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tuosta äskeisestä, kun venytitte sitä aikaa sen verran, että kaikki saivat puhua, ei tarvinnut odottaa.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Lakialoite laiksi työterveyshuoltolain 12 §:n muuttamisesta:

Aloitteen pääasiallinen sisältö on se, että aloitteessa esitetään, että työterveyshuoltolaikiin lisätään säännös työhöntulotarkastuksen eli työsuhteen alkaessa suoritettavan terveystarkastuksen soveltamisesta kaikkiin työntekijöihin. Työhöntulotarkastus kattaisi lain nojalla kaikki työntekijät työn luonteesta, vaarallisuudesta tai kestosta tai työntekijän ominaisuuksista riippumatta.

Tällä hetkellä työterveyshuoltolain mukaan työnantajalla on lakisääteinen velvollisuus järjestää työterveyshuolto kaikille työntekijöilleen työsuhteen muodosta ja kestosta riippumatta. Työterveyshuoltoon liittyvät lakisääteiset palvelut riippuvat kuitenkin työn luonteesta. Työterveyshuolto tulee järjestää lain 4 §:n mukaan aina siinä laajuudessa kuin työ ja olosuhteet vaativat. Työn aloittamista koskeva terveystarkastus tulee suorittaa vain tietyissä työtehtävissä, ja ne on lueteltu tässä aloitteessa.

Sitten perusteluina:

Kattava ja kaikkien työntekijöitten saatavilla oleva työterveyshuolto on olennainen tekijä työkyvyn ylläpidossa ja erilaisten sairauksien ennaltaehkäisyssä. Onkin tärkeää, että työterveyden painopiste on ennaltaehkäisevässä työterveyshuollossa sen sijaan, että hoidetaan jo ilmenneitä ongelmia. Työterveyshuollolla on kuitenkin paljon erityisosaamista myös silloin, kun työntekijä ja hänen esihenkilönsä tarvitsevat tukea erilaisten työkykyongelmien ratkaisemisessa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi työssäjaksamiseen liittyvät ongelmat tai päihde- ja mielenterveysongelmat. Työterveyshuolto on siis olennainen tekijä myös työllisyysasteen nostamisessa ja ylläpidossa, sillä hyvin toimiva työterveyshuolto tuo lisää työkykyisiä päiviä ja pidentää työuria joka vaiheessa.

Työterveyshuolto osallistuu tällä hetkellä noin kahden miljoonan suomalaisen työterveyshuollon järjestämiseen. Työterveyshuolto tulee järjestää ja toteuttaa siinä laajuudessa, mitä tarpeita aiheutuu työstä, työjärjestelyistä, henkilöstöstä, työpaikan olosuhteista ja niiden muutoksista. Työhöntulotarkastus kuuluu vain työnantajan vapaaehtoiseen työterveyshuoltopalveluihin. Olisi kuitenkin kansanterveydellisesti hyödyllistä, että jokainen uusissa tehtävissä aloittava työntekijä pääsisi työhöntulotarkastuksen piiriin. Laajentamalla työhöntulotarkastukset kaikkiin työtehtäviin voitaisiin samalla ennaltaehkäistä ja seuloa kansansairauksia, havaita terveysongelmia nykyistä aiemmassa vaiheessa sekä estää mahdollisuuksien mukaan työperäisten ammattitautien puhkeaminen.

Työterveyshuollon 12 §:ää muuttamalla jokainen uudessa työssä aloittanut ulotettaisiin työterveyshuollon piiriin. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää työhöntulotarkastusta koskeva yksityiskohtainen tarkennus. Tarkennus tulisi tähän 12 §:ään, ”Työterveyshuollon sisältö”. Kohtaan 2 kirjoitetaan alkuun: ”Työsuhteen alkaessa ja tarpeen vaatiessa jokaisen työntekijän työperäisten terveysvaarojen ja -haittojen, työntekijöiden terveyden tilan sekä työ- ja toimintakyvyn selvittäminen, arviointi ja seuranta mukaan lukien työstä ja työympäristöstä aiheutuva erityinen sairastumisen vaara sekä edellä mainituista seikoista johtuvat terveystarkastukset ottaen huomioon työntekijän yksilölliset ominaisuudet”. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

17.38 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä on työterveydenhuoltoon liittyvä lakialoite, ja työterveyshän on valtavan tärkeä asia, se, että se on ja toimii. Haluaisin nostaa kaksi semmoista käytännössä ammattiryhmää, jotka myös ovat mo-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

nesti aika puutteellisesti työterveyshuollon piirissä, ja minun mielestäni ne ovat yksinyrittäjät ja omaishoitajat.

Voi olla, että yksinyrittäjänä ei välttämättä hirveästi ole rahaakaan laittaa siihen ja jäävät vähän huonommalle nämä työterveystarkastuskäynnit ja muut tällaiset. Tavallaan niitä sairauksia ei välttämättä äkkiä saada kiinni, ja se olisi aika hyvä, että ne saisi alkuvaiheessa kiinni ja niihin voitaisiin vaikuttaa. Toivon, että niihin tulee myös panostusta.

Ja myös nämä omaishoitajat. Aika harva omaishoitaja käytännössä työterveyttä — koska työtähän sekin on — käyttää, ja aika harvalla on siihen mahdollisuutta, ja kun ajautetaan omaishoittoon, ei välttämättä niitä tarkastuksia muita ole, ja jatkossakin se jaksaminen ja muu on hirveän tärkeää. Olisikin ihan hyvä, että omaishoitajatkin otettaisiin tällaisen työterveydenhuollon piiriin ihan kunnolla, mutta se tahtoo olla niin, että se on vähän huonoa ja että ei ihan ole mennyt näin. Mutta toivon kyllä, että myös näihin ryhmiin kiinnitetään huomiota, omaishoitajiin ja pienyrittäjiin, koska he ovat tosiaan tärkeitä ihmisiä meille kaikille, ja on tärkeää, että heidänkin työterveyshuoltonsa toimisi. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

17.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Semin tekemä lakialoite on hyvä ja perusteltu. En tunne tätä työterveyshuoltoalaa juurikaan, toki olen siitä työsuhteiden aikana, koko elämäni aikana saanut nauttia. Se on äärimmäisen tärkeä asia ihmiselle, että pääsee työterveyshuollon piiriin, ja kun edustaja Semi nosti tämän ongelman esille, että välttämättä kaikki eivät pääse siihen työterveyshuollon piiriin esimerkiksi lyhyen työsuhteen takia, niin kyllä minun mielestäni tätä kannattaa harkita.

Uskon, että tämän lakialoitteen myötä tämä asia nousee keskusteluun, ja myös työterveyshuollon kanssa työkseen työtä tekevät ihmiset ja nimenomaan sosiaali- ja terveysministeriö tätä miettivät, miten tämä pitäisi tehdä, koska on äärimmäisen tärkeää, että se ihmisen työkuunto ja terveydentila tutkitaan silloin tällöin, koska se on hänen elämänsä kannalta kaikista tärkeintä, että nuoresta asti löytyy sitä tutkimushistoriaa. Se tukee sitten myöhemmän elämän ajan tapahtumia, mitä hän elämänsä aikana kokee, ja on helppo lääkärin katsoa tiedostoista, mikä on ihmisen oikea tilanne, kun hän tuntee sen hänen historiansa pitkältä ajalta katsottuaan tietokannoista.

Toivon, että tämä edustaja Semin aloite menestyy ja asia otetaan vakavasti, koska ihmisen terveys... Meillä puhutaan tällä hetkellä hyvin monia sanoja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisesta, ja nimenomaan työterveyshuolto on hyvin tärkeä osa sitä, koska jos ihmisellä ei ole työsuhdetta, hän menee tietenkin sinne terveyskeskukseen tai sairaalaan käymään, saamaan niitä palveluita, mutta työterveyshuollon kautta monesti pääsee, kun on töissä, paljon, paljon helpommin kuin jonottamalla terveyskeskukseen.

Tämä on tärkeä asia. Kiitoksia edustaja Semille hyvästä aloitteesta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Lakialoite laiksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lakialoite LA 74/2022 vp Hanna Huttunen kesk ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, edustaja Huttunen.

Keskustelu

17.42 **Hanna Huttunen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa me 69 kansanedustajaa keskustan ja muista eduskuntaryhmistä ehdotamme uutta lakia alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta. Kokeilu toteutettaisiin vuosina 2024—27 Pohjois- ja Itä-Suomen 25 kunnassa. Näissä kunnissa asuville korkeakoulutetuille myönnettäisiin edellytysten täytyessä ja hakemuksesta alueellinen opintolainahyvitys. Nuori siis saisi osan opintolainastaan anteeksi. Hyvitystä voitaisiin myöntää enintään kolme erää. Määrältään se olisi yhteensä enintään 8 800 euroa mutta kuitenkin enintään 60 prosenttia opintolainan saajan hyvitykseen oikeuttavan tutkinnon suorittamislukukauden viimeisen päivän lainamäärästä. Hyvitys olisi saajalleen verotonta tuloa.

Arvoisa puhemies! Alueellisen opintolainahyvityskokeilun tavoitteena on osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen ja elinvoiman kohentaminen harvaan asutulla maaseudulla. Kokeilulla ja tavoitteella on myös parlamentaarinen yhteisymmärrys. Valtioneuvoston asettama harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä eli HAMA on pohtinut konkreettisia ratkaisuehdotuksia harvaan asuttujen alueiden ongelmiin Suomessa. Olen toiminut kyseisen työryhmän puheenjohtajana. Työryhmämme tilasi opintolainahyvityskokeilusta ennakkoselvityksen ja teetti kyselyn nuorille. Tulokset olivat lupaavia. Niiden perusteella noin kaksi kolmasosaa yliopisto-opiskelijoista ja kolme neljäsosaa ammattikorkeakouluopiskelijoista olisi valmis muuttamaan harvaan asutulle alueelle, jos saisi ehdotuksen mukaisen opintolainahyvityksen. Potentiaalisia muuttajia ovat esiselvityksen mukaan erityisesti ne korkeakoulutetut, jotka ovat aiemmin asuneet maaseudulla.

Kokeilun vaikutusten selville saamiseksi kokeilualueen tulisi olla mahdollisimman yhtenäinen ja selvärajainen alue. Nyt ehdotettu 25:n Itä- ja Pohjois-Suomen kunnan muodostama kokeilualue on arvioitu esityksen valmistelussa parhaaksi toteuttamisvaihtoehdoksi. Toimenpide-ehdotusten mahdollinen toteuttaminen olisi aluksi tehtävä määräaikaisina kokeilulakeina, jolloin pyrittäisiin hankkimaan tarvittavaa tietoa toimenpide-ehdotusten tosiasiallisista vaikutuksista ja toimivuudesta toimenpiteiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Määräaikainen kokeilu mahdollistaisi myös perustuslain 6 §:n edellyttämän hyväksyttävän perusteen tinkiä muodollisesta yhdenvertaisuudesta alueellisessa suhteessa.

Edellä mainitulta pohjalta alueellista opintolainahyvityskokeilua on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä hallituksen lakiesityksen muotoon. Lakiluonnos on myös käynyt laajalla lausuntokierroksella. Palautteen perusteella yli puolet kaikista 46 lausunnonantajasta kannatti ehdotettua kokeilua. Kokeilulla on siis vahva tuki ja vahva tarve.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Arvoisa puhemies! Miksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilu siis tarvitaan?

Ensinnäkin se mahdollistaa nuorille monen toiveiden mukaisen kodin ja elämän rakentamisen myös isompien keskusten ulkopuolelle. Nykyisin nuoret lähtevät kotiseudultaan opiskelemaan muualle ja päätyvät töihin isompiin keskuksiin. Vain harva palaa kotiseudulleen. Näinä nousevien korkojen aikana ja elämisen ylipäättään kallistuessa kokeilu helpottaisi osaltaan myös opintolainaa maksavien nuorten toimeentuloa.

Toiseksi se helpottaisi osaltaan pulaa eri alojen työntekijöistä, joka vaarantaa jo lähi- ja peruspalvelujen tasa-arvoa maassamme. Työntekijäpula on etenkin Pohjois- ja Itä-Suomessa kärjistyvä ongelma.

Kolmanneksi se lisäisi Pohjois- ja Itä-Suomen elinvoimaisuutta. Venäjä-suhteiden katkeaminen on muuttanut näiden alueiden tilannetta ja näkymiä perinpohjaisesti. Olin muutama kuukausi sitten kuuntelemassa Ulkopoliittisen instituutin johtajan Mika Aaltolan puhetta yrittäjäjuhlassa. Aaltolan mukaan Suomen pitää varautua turvallisuuspoliittisiin uhkiiin huolehtimalla alueiden elinvoimaisuudesta. Hänen mukaansa olemme siirtymässä niin sanotun neljännen tasavallan aikaan, mikä on vahvojen alueiden aikaa. Siispä huolenpito Pohjois- ja Itä-Suomen elinvoimasta on näissä olosuhteissa huolenpitoa koko Suomen turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Norjassa alueellinen opintolainahyvitys otettiin käyttöön 1990-luvun taitteessa. Tulokset ovat olleet erittäin hyviä. Nyt meilläkin pitää olla rohkeutta kääntää aluepolitiikassa uusi lehti, ja meidän pitää tehdä sama Suomessa.

Alueellisen opintolainahyvityksen kokeilu on ollut johtamani harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen työryhmän tärkeimpiä esityksiä. Kokeilu perustuu myös yliopistotutkijoiden selvitykseen.

Hallitus oli jo sopinut kokeilun aloittamisesta, mutta sitten kävi niin kuin kävi ja se kaatui hallituksen neuvotteluiden loppumetreillä. Pettymys Pohjois- ja Itä-Suomelle on ollut valtava. Menneitä ei tarvitse kuitenkaan tämän enempää kaivella. Olennaista on nyt se, että vielä tämä eduskunta voi päättää tämän kokeilun aloittamisesta.

Kuten jo aikaisemmin totesin, kokeilusta on parlamentaarinen yhteisymmärrys ja laaja tuki yhteiskunnassamme muutenkin. Lakialoitteeni on myös tehty lausunnoilla olleen lakiluonnoksen pohjalta. Pohjois- ja Itä-Suomen tukeminen ei ole muulta Suomelta pois. Yhtenä ja yhtenäisenä maana ja kansakuntana me tästä selviämme. Lakiesitykseni on siis vain säätämistä vaille valmis.

Arvoisa puhemies! Jos alueellisen opintolainahyvityksen kokeilu ei nyt etene, se tullaan ratkaisemaan tulevilla eduskuntavaaleilla. Keskusta ajaa kokeilun toteuttamista koko voimallaan. Esitämme tämän lisäksi myös erityistalousalueita Suomeen. Kyse on uuden ajan aluepolitiikasta ja suomalaisten ja ennen kaikkea Suomen pärjäämisestä. Turvaa, työtä ja toimeentuloa eikä yhteiskunnallista tasa-arvoa ole ilman kauttaaltaan elinvoimaista Suomea. Keskittämisen aika on kerta kaikkiaan ohi. Meidän pitää kehittää tasapuolisesti koko maata ihmisten toiveista ja tarpeista käsin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan lämpimästi kiittää kaikkia näitä 68:aa kansanedustajakollegaani, jotka uskoitte, että muutos ei tapahdu tekemällä asioita aina samalla tavalla. On uskallettava myös kokeilla, uskallettava uudistua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

17.48 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kyseinen esitys sai tosiaan hallitus—oppositio-rajat ylittävän parlamentaarisen yhteisymmärryksen sekä lausunnonantajien tuen, mutta siitä huolimatta hallitus perui sen juuri tämän tärkeän esityksen ja kokeilun loppuhetkillä. Opetus- ja kulttuuriministeriö teki lainvalmistelun suhteen hyvää työtä, ja toivoisin, ettei tätä panostusta nyt heitetä hukkaan vaan kokeilu vietäisiin maaliin asti. Tämä olisi myös yksi konkreettinen toimi saada pidettyä koko Suomi asumiskelpoisena.

Kiitan edustaja Huttusta tämän tärkeän lakialoitteen laatimisesta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Simula.

17.49 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Olen toiminut tällä kaudella harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisessa työryhmässä, ja työskentely siellä maaseutumaisen ja harvaan asutun seudun hyväksi on ollut varsin antoisaa. Valitettavasti kuitenkin tämä työryhmässä tuotettu idea opintolainahyvityksestä on tippunut hallituksen prioriteettilistan hänelle, ja lopulta sitä lakattiin edistämästä hautaamalla se viime syksynä hallituksen toimesta.

Opintolainahyvitys koskisi Itä- ja Pohjois-Suomen alueelle töihin muuttavia korkeakoulututkinnon suorittaneita nuoria, jotka alueellatyöskentelyvuosiensa mukaan saisivat sitten hyvitystä opintolainansa. Ensiksi asiaa kokeiltaisiin määräaikaaisina kokeilulakeina, ja jos kokeilu tuottaisi halutun kaltaisia tuloksia, voitaisiin hyvitys säätää pysyväksi malliksi. Kokeilu ei velvoittaisi mihinkään mutta mahdollistaisi ja kannustaisi esimerkiksi paluumuuttoon omalle kotiseudulle.

Liian usein Itä- ja Pohjois-Suomen kehittymisen esteenä on juuri väestökato. Nuoret muuttavat eteläisempään Suomeen koulutuksen perässä, löytävät ehkä puolison ja töitä ja asettautuvat asumaan. Nuorten aikuisten väheneminen harvaan asutuilla alueilla puolestaan aiheuttaa hitaan mutta varman kuihtumisen, koska lapsia ei synny, yritykset siirtyvät muualle ja toimeliaisuus vähenee. Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimaisena pitäminen ei ole nurkkakuntaisuutta tai jotain peräpeiliin tuijottamista vaan yhä enenevässä määrin myös turvallisuuskysymys.

Emme voi antaa maaseudun tyhjentyä emmekä omavaraisuutemme kuihtua poliittisin päätöksin tai toisaalta tekemättä jättämällä. Siksi tämä kokeilu, mielellään osana suurempaa maaseutumaisten ja harvaan asuttujen seutujen elinvoimaohjelmaa, tulee toteuttaa viimeistään tulevilla vaalikaudella.

Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää edistää sellaisia poliittisia toimia, joilla mahdollistetaan ja kannustetaan suomalaisia muuttamaan maaseudulle. Tämä käsittelyssä oleva edustaja Huttusen lakialoite on yksi sellainen. Todella monet suomalaiset haaveilevat maallemuutosta. Se on tosiasia. Nykyinen turvallisuustilannekin osoittaa, miten tärkeää on pitää koko Suomi asumiskelpoisena eikä näivettää maaseutuamme, ei idässä eikä pohjoisessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Mikko.

17.52 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pidetään koko Suomi asuttuna. Siinä on kysymys turvallisuudesta. Lähes miljoona suomalaista haaveilee maallemuutosta. Muuttunut turvallisuustilanne korostaa sen tärkeyttä, että suomalaisia riittää joka niemeen ja notkelmaan. Asuttua maata on helpompi puolustaa.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Jos haluamme, että oma maa on koko maa, yhteiskunnan täytyy toimia sen eteen. Tahdonkin kiittää kollega Hanna Huttusta tämän erinomaisen lakialoitteen laatimisesta. Kiitos myös kaikille sen allekirjoittaneille yli puoluerajojen.

Arvoisa puhemies! Edustaja Huttusen lakialoitteessa esitetään, että harvaan asutun maaseudun alueelle töihin muuttavat saavat opintolainansa anteeksi 2 600 euron arvosta vuositain. Lakialoite pohjaa opetus- ja kulttuuriministeriön teettämään esiselvitykseen, joka tukee opintolainahyvityksen kokeilun käynnistämistä. Vastaavanlainen malli on ollut käytössä Norjassa jo kolmisenkymmentä vuotta. Norjassa moni vastavalmistunut on muuttanut aivan uudelle alueelle opintolainahyvityksen ansiosta.

Arvoisa puhemies! Edustaja Huttusen aloitteessa on ratkaisumallia kolmeenkin ongelmaan:

Ensinnäkin suurin ongelma monella alueella on osaajapula. Puutetta on hoitajista, rakennusalan osaajista, it-henkilöistä, opettajista, lääkäreistä — hiukan kaikesta. Tätä puutetta on tällä kaudella autettu muun muassa siten, että eri puolille Suomea on myönnetty uusia aloituspaikkoja korkeakouluihin sekä uusia koulutusvastuita. Kiitos siitä kuuluu keskustalaisille tiedeministereille. Kouluista valmistuu siis aiempaa enemmän osaajia, mutta nyt on erittäin tärkeää, että alueet pystyvät pitämään heistä kiinni. Opintolainahyvitys auttaisi juuri tässä. Esimerkiksi Pyhännälle, Sallaan, Kajaaniin tai Utajärvelle muuttava saa merkittävästi hyvitystä opintolainansa kolmena vuonna peräkkäin.

Tästä päästään toiseen ongelmaan, johon tällä lakialoitteella on varmasti vaikutusta. Viime aikoina on puhuttu paljon opiskelijoiden nousevista opintolainoista. Se aiheuttaa monelle opiskelijalle ahdistusta varsinkin nyt, kun korot ovat taas todellisuutta. Nyt uusi pyhäntäläinen saisi vähennettyä lainansa aivan merkittävästi vain muuttamalla idylliseen kuntaan asumaan.

Samalla voi tulla ratkaistuksi tämä kolmaskin ongelma: Lähes miljoona suomalaista haaveilee maallemuutosta — ehkä myös moni opiskelija, mutta ei saa aikaiseksi. Opintolainahyvityksen rohkaisemana maalle muuttanut entinen opiskelija saattaa hyvinkin löytää itselleen pysyvän kodin maaseudun rauhasta. Kaikki hyötyvät. Eikö tämä todellakin ole kokeilemisen arvoinen ajatus? Pitäähän kysyä, miksi jokainen edustaja ei ole allekirjoittanut tätä aloitetta. Keskustassa on ainakin ymmärretty asian tärkeys, ja ihmettelen, miksi hallitus luopui aloitteen käsittelystä.

Arvoisa puhemies! Keskusta on koko Suomen puolella. Moni muukin puolue sanoo olevansa. Tässä on nyt paikka näyttää, että todella on näin. Hintalappu kokeilulle olisi kuusi miljoonaa euroa. Se ei ole paljoa, jos saamme sillä avitetuksi harvaan asuttujen seutujen työvoimapolua ja kasvua.

Annan aloitteelle lämpimän ja vahvan tukeni.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

17.57 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kinnuselle voi todeta, että hallituksen esitys kaatui teidän hallituksenne sisäisiin riitoihin. Kun toinen ei saanut jotain, niin keskusta ei voinut saada tätä yhteisesti sovittua. [Mikko Kinnunen: Olitko paikan päällä?] — Tämä on julkisuudessa kerrottu opintolainahyvityksen kaatamisesta. — Samassa rytäkässähän kaatui tki-vähennysratkaisu, jolla myös oli parlamentaarinen yhteisymmärrys. Sen herätti henkiin kokoomus lakialoitteella, ja lopulta asia ratkaistiin opposition johdolla, osan hallituksesta tukemana. Ja näyttää siltä, että tämäkin asia vaatii oppositiopuo-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

lueiden tukea edetäkseen. Sen takia haluan kiittää edustaja Huttusta, joka on tässä tarttunut vähän tämmöisen surullisen pelin politiikan pelinappulaksi joutuneen asian uudelleen elvyttämiseen. Tällaista asiaa, joka on syntynyt parlamentaarisessa yhteisymmärryksessä siitä, että kokeillaan, katsotaan, mitä tällä saadaan aikaan, ei pitäisi jättää tällaisen pelin politiikan pelinappulaksi vaan viedä yhdessä eteenpäin.

Tämän esityksen tarpeellisuus itse asiassa tulee korostumaan jatkossa entisestään, sillä nyt arki on osoittanut sen, että myös opintolainalle tulee hintaa. Korot nousevat, ja se näkyy myös tällä puolella.

Ainoa, mitä hetken aikaa mietin, kun edustaja Huttunen minultakin allekirjoituksen tähän pyysi — ja lopulta sen siihen myös laitoin — oli se, millä perusteella nämä kyseiset kokeilualueet oli valikoitu. Jäin miettimään, mikä on syy, että tähän kokeiluun tai tähän toimeen eivät pääsisi kaikki muuttotappioalueet. Minun mielestäni tätä voi valiokuntakäsittelyssä ihan perustellusti pohtia ja tarkastella, voisiko tehdä niin, että kaikki maakunnat, jotka menettävät asukkaita tällä hetkellä, voisivat päästä tähän kokeiluun. Se toki nostaa hivenen tämän kokeilun kustannuksia, mutta se ehkä myös rohkaisisi näissä maakunnissa nyt lapsien kanssa asuvia panostamaan sen kyseisen kunnan elinvoimaan ja vahvistamaan sitä. Muuten aika iso osa meidän maakunnista menettää tällä hetkellä asukkaita ja maakunnissa myös valtaosa pienemmistä kaupungeista ja maaseutumaisista kunnista. Ja silloin itse toivoisin, että tämä kokeilu voisi ruokkia myös näiden alueiden elinvoimaa. Mutta minulle käy hyvin se, että tehdään tämä kokeilu edustaja Huttusen ja parlamentaarisen sovun esittämällä tavalla ja laajennetaan sitten, kun se todetaan todennäköisesti hyvin toimivaksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Reijonen.

18.00 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Huttunen on tehnyt aloitteen opintolainahyvityksen kokeilusta. Se onkin kyllä ihan hyvä, että näitä harvaan asuttuja alueita huomioidaan. Tämä on todella mielenkiintoinen aloite Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen osalta. Jos tämmöinen toteutuisi, niin sehän oikeasti olisi aika mielenkiintoinen ja se varmasti edesauttaisi sitä, että ihmiset muuttaisivat sinne maaseudulle. Maaseudulla muutenkin kiinteistöt voivat olla halvempia, asuminen on edullisempaa, ja siellä on jo nyt paljon tyhjiä kiinteistöjä. Se olisi hirveän järkevää kaikin puolin, että sinne ihmisiä saataisiin.

Oikeastaan tämmöistä samanlaista ajattelua voisi käyttää monessa muussakin asiassa. Elikkä se hinta menisi aina vähän sen mukaan, että siellä, missä on paljon kysyntää, se hinta olisi aina kalliimpi, ja siellä, missä on harvempaa, se voisi olla edullisempi. No sama periaatehan tässäkin vähän nyt tulisi, että saataisiin vähän näitä korkoja ja muita anteeksi. Tämmöistä harppikulutturia voitaisiin harrastaa muutenkin: keskellä kaupunkia ne hinnat ovat tietysti korkeammat, sitten kun harpilla piirretään ympyröitä, niin tulisi tämmöisiä vyöhykkeitä, ja siellä kauempana olevat vyöhykkeet olisivat vähän edullisempaa hintatasoa — vähän niin kuin joissakin venepaikkamaksuissa tai tämmöisissä. Eli siellä, missä on eniten kysyntää, hinnat ovat kalliimmat, ja siellä, missä on vähemmän kysyntää ja harvempaa asutusta, edullisemmat. Eli sitä voisi hyödyntää todellakin myös tämmöisessä.

Tämä idea on ihan mielenkiintoinen, ja sitä voi laajentaa kyllä monenlaiseen muuhunkin tarkoitukseen. Toivon, että huomioidaan koko Suomen mahdollisuudet pysyä asuttuna. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Hoskonen.

18.02 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hanna Huttunen on tehnyt aivan erinomaisen lakialoitteen. Todellakin on erittäin tärkeää, että me pystymme valtiovallan toimenpiteillä kannustamaan opiskelunsa lopettaneita tai vielä opiskelevia ihmisiä hakeutumaan työelämään niin, että he saavat siitä jonkunnäköisen kannustusrahan, tällä kertaa edustaja Huttusen tekemän erinomaisen esityksen mukaan opintolainan vähenyksen myötä, ja tuloverolakiakin tässä ollaan muuttamassa.

On aivan erinomainen asia, että tällainen aloite on tullut, ja olen sen itsekkin allekirjoittanut. Tällä nostetaan esille tämä iso ongelma, että meillä varsinkin nuoremmat haluavat mennä kaupunkeihin asumaan ja maaseudun työpaikat vaikka terveydenhuoltoalalla, monella muullakin alalla, jäävät vaille työvoimaa. Tätä lakialoitetta varmaan ei tämän vaalikauden aikana keritä käsitellä, mutta onhan se ensi vaalikausi vielä aloittamatta. Toivoisinkin, että silloin nostettaisiin esille myös tämän muun työvoiman osalta tämä samainen helppotus, koska jonkunnäköinen kannustehan olla pitää.

Kaikki me varmaan muistamme sen, että aikoinaan oli nämä niin sanotut syrjäseutupisteet. Elikkä Suomi oli luokiteltu erilaisiin syrjäseutupisteisiin: mitä pohjoisemmaksi mentiin, sen enemmän niitä syrjäseutupisteitä oli, ja jokainen piste tiesi muistaakseni neljän prosentin korotusta palkkaan. Itsekin aikanaan, kun menin Ilomantsiin töihin vuonna 81, sain nauttia muutaman vuoden näistä niin sanotuista syrjäseutulaisista. Ne olivat hyvin tärkeitä nuorelle työntekijälle. Niillä pystyi maksamaan opintolainansa pois. Ja sitten toinen asia: pystyi sitä elämää aloittelemaan ja kotia perustamaan. Nämä olivat erittäin tärkeitä yhteiskunnan kädenojennuksia silloin. Eivätkä ne varmasti ole menneet yhtään pois muodista, kun vain täällä eduskunnassa saataisiin ne taas säädettyä.

Meillä on nimittäin semmoinen ikävä ilmiö, että meillä on maaseutukunnissa maaseutuolosuhteista poistettu kaikki mahdolliset yhteiskunnalliset panokset, joilla pyritään kannustamaan investointeihin. Aikanaan oli työllisyysperusteisia investointitukia, joilla kannustettiin yrityksiä investoimaan niin että saatiin työpaikkoja syntymään. Tänä päivänä niitä ei enää ole. Sitten mitä näitä EU-rahoja, erilaisia rakennerahastohankkeita maaseudulle tulee, niin niihin sääntöihin on ujutettu kyllä taitavasti se, että investoimaan ei pysty. Ne ovat näitä tämmöisiä kehittämisrahahankkeita. Hankkeen jälkeen ei kovin paljon jäljelle jää. Yleensä jää muutama hyllymetri mappeja ja paljon papereita ja rahat on käytetty. Toki niissä on pienin poikkeuksin mahdollisuuksia myös investointeihin.

Mutta tästä pitäisi nyt seuraavan hallituksen ottaa täyskoppa ja lähteä kehittämään tätä edustaja Huttusen tekemää erinomaista ideaa, tämän harvaan asutun maaseudun työryhmän ideaa, joka parlamentaarisen kokoonpanon mukaisesti oli koolla ja jota edustaja Huttunen ansiokkaasti johti. Eli pitäisi ottaa koppi siitä, että tämä on se keino, yksi niistä tärkeimmistä keinoista, joilla saadaan osajia myös maaseutukuntiin.

Kannattaa muistaa esimerkiksi Norja. Norja käyttää näitä samanlaisia menetelmiä antaen verohelpotuksia niille ihmisille, jotka muuttavat pohjoiseen Norjaan töihin. Tiedän, kuinka omista tuttavistanikin moni kävi siellä opiskelun jälkeen. Kun ammattipaperit oli taskussa, niin he menivät pohjoiseen Norjaan. Siellä meni moni porukka esimerkiksi öljynporauslautoille töihin taikka sitten rakentamaan rannikolle satamia taikka voimalaitoksia ja montaa muuta, sairaaloihin sairaanhoitajiksi taikka sitten peräti lääkäriksi. Siellä maksettiin paljon kovempi palkka kuin eteläisessä Norjassa. Monelle nuorellehan se on loistava

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

kannustin, kun pääsee tällä keinoin hyvin nopeasti irti opintolainoista, saa paremman palkan, ja verotuksellakin varmaan kannustettiin.

Tärkeää on huomata, että valtakunnan hallituksella ja Suomen eduskunnalla on tärkeä vastuu siinä, että pidetään koko Suomi asuttuna. Kun elämme sellaista aikaa, jossa maailmanpolitiikka myllertää ja Suomikin on jättänyt Nato-hakemuksen, niin kannattaa muistaa erään Nato-kenraalin kannanotto, että pitääkö tämä itäinen rajanpinta asuttuna ja hyvin elinvoimaisena, koska se on parasta maanpuolustuspolitiikkaa, että meillä on koko Suomi asuttuna. Autioituville seuduille voi helpommin kohdistua joitakin tiettyjä riskejä, jotka saattavat pahimmissa tapauksissa toteutuakin.

Edustaja Huttuselle vielä kerran kiitos hienosta aloitteesta. Vaikkei se tällä vaalikaudella kerkiäkään, niin toivotaan, että erinomainen seuraava hallitus, jota edustaja Heinonenkin äsken rohkeni kehua, tätä kannattaa. Uskoakseni edustaja Heinonen on potentiaalinen ministeri seuraavan hallituksen aikana, ja hän varmaan innolla tätä kannattaa sitten, kun ministerin mustaa salkkua kantaa ja Mersun takapenkiltä tänne kävelee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt, arvoisat edustajat, alkaa olla hyvin lähellä se hetki, että tätä keskustelua varten tässä vaiheessa varattu aika on käytetty. Jos enempää ei tule puheenvuoroja kuin edustajat Autto ja Huttunen, niin otetaan teidät vielä tässä. — Edustaja Autto.

18.07 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! No, puhutaan sitten lyhyesti, jos on näin tiukalla nyt tämä aikataulu. — Tosiaan siis noin lähtökohtaisesti on pidetty erittäin hyviä puheenvuoroja tässä keskustelussa. Tämä viittaus Norjaan ja se, että pitää pyrkiä tekemään laaja-alaisesti toimenpiteitä, joilla käytännössä kannustetaan ihmisiä asettumaan tasaisesti eri puolille maata, on varmasti sellainen ajattelumalli, joka Suomessakin on järkevää omaksua. On aivan selvää, että keskeiset kasvualamme, joissa voidaan nähdä olevan sellaista potentiaalia, että syntyy pitkiä arvoketjuja, jotka yltyvät sieltä alkutuotannosta aina sitten pääkonttoreissa tehtävään työhön ja jotka pystyvät generoimaan sen kaltaista kasvavaa kansallisarallisuutta ja verotuloja, joilla hyvinvointiyhteiskunta voidaan rahoittaa, vaativat aina myös sen arvoketjun alkupään, joka on sitä läsnäytötä.

Tänäänkin olen ollut useammassa vaalipaneelissa tässä päivän mittaan. Esimerkiksi aamulla aloitin Matkamessuilta, missä oli matkailualan paneeli. Suomella on aivan valtava matkailupotentiaali, niin talvi- kuin kesämatkailun osalta, mutta se vaatii, että meillä on ihmisiä joka puolella maata niissä kohteissa, missä matkailijat, jotka tänne Suomeen maailmalta tulevat, haluavat vierailla. Ei onnistu niin, että täältä Arkadianmäeltä vilkuttelemme, että käykää siellä Saimaan rannoilla nyt sitten ihastelemassa, kuinka on kirkkaat vedet ja kauniit maisemat. Ei onnistu niin, että täältä vilkuttelemme, että käykää siellä tunturitullissa pohjoisessa vähän tuulettamassa ajatuksia. Siellä paikan päällä täytyy tietysti olla elinvoimaiset yhteisöt, joissa pystytään sekä ympärivuotista matkailua tekemään että sesonkiaikana sitten vielä suurempia vierailijamääriä palvelemaan.

Olin tuossa iltapäivällä SKALin seminaarissa, jossa keskusteltiin vientiteollisuutemme kilpailukyvystä, ja aivan sama koskee vaikka metsäteollisuutta: Täällä on meillä Arkadianmäen naapurissa isoja pääkonttoreita metsäteollisuusyhtiöillä, mutta ei voi tuolta Hesperian puistosta tai Keskuspuistosta niitä puita hakata. Kyllä täytyy moton tehdä töitä vaikkapa sitten siellä Sodankylän kairassa, mistä kuljetusyrittäjä käy hakemassa puut, joista osa viedään Tervolassa sahalle ja osa viedään Kemissä tehtaalle. Sieltä lähtevät tuotteet

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Eurooppaan, ja sitten sieltä Euroopasta tulevat rahat, joilla pääkonttorissa maksetaan palkkoja. Tämäkin vaatii, että on paikalliset, elinvoimaiset yhteisöt joka puolella Suomea, jotta meillä on vaikkapa niitä metsänhoitajia.

Tässä mielessä tämä, että myöskin tehdään tällainen kannuste akateemisille ihmisille, jotka ovat ottaneet opintojensa tukemiseksi lainaa, niin kuin tässä aloitteessa esitetään, on todella järkevä ja hyvä osa sitä kokonaisuutta, millä on syytä tehdä semmoista aktiivista aluepolitiikkaa, joka sitten osana hyvää elinkeinopolitiikkaa ja hyvää työllisyyspolitiikkaa mahdollistaa, että maamme valtavista mahdollisuuksista voimme todella kestävällä tavalla rakentaa hyvinvointia kansakunnalle ja rakentaa Suomea menestyvänä eurooppalaisena maana.

Elämme monella tapaa todella etsikkoaikaa, ja, arvoisa puhemies, aivan tähän puheen loppuun haluaisin sanoa siitä, että kun ehkä Ruotsi ja Norja ovat olleet hieman nopeampia tarttumaan tähän avautuvaan mahdollisuuteen tässä suuressa teollisuuden murroksessa, jota elämme, niin tänään luin juuri uutista, jossa kerrottiin, kuinka ruotsalainen akkuteollisuuden edelläkävijäyhtiö Northvolt tekee laajaa rekrytointikierrosta Suomessa ja heidän tavoitteenaan on rekrytoida Suomesta, työvoimapulasta kärsivästä maasta, 2 500 teollisuuden työntekijää Ruotsiin. Tämähän on aivan valtava suonenisku meidän maallemme. Totta kai jokainen yksilö tekee valinnat omista lähtökohdistaan, mutta meillä olisi ne aivan samat mahdollisuudet ympäri maata luoda kestävää kasvua, ovatpa ne meidän maaperän rikkauksista eteenpäin lähteviä arvoketjuja, ovatpa ne meidän metsien vihreästä kullasta eteenpäin lähteviä arvoketjuja tai ovatpa ne meidän mahtavat maisemat, jotka matkailua mahdollistavat. Meillä on valtavia mahdollisuuksia, ja näihin mahdollisuuksiin aktiivisesti tarttumalla ja vaikkapa juuri tämän edustaja Huttusen lakialoitteen hyväksymällä tekisimme kyllä hyvää rakkaalle isänmaallemme ja tuleville sukupolville.

Kannatan lämpimästi tätä aloitetta ja laajempaa kokonaisuutta erilaisista aktiivisista toimenpiteistä niin aluepolitiikan, teollisuuspolitiikan kuin hyvän työllisyyspolitiikan osalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Tosiaan kuten äsken ilmoitin, meillä aika tätä keskustelua varten nyt tässä vaiheessa alkaa olla käytetty, mutta jos edustajat Huttunen ja nyt myös Laakso, joka tuli listalle vielä, hyvin nopeasti pystytte puhumaan, niin sallin sen vielä tämän keskustelun loppuun tässä yhteydessä. — Edustaja Huttunen.

18.12 Hanna Huttunen kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan vain lyhyesti kiittää teitä kaikkia tästä hyvähenkisestä, eteenpäin vievästä keskustelusta. Totta kai ymmärrän tiukan aikataulun, mutta toiveeni on, että valiokunta ottaisi tämän asian käsiteltäväkseen, ja siitä syystä tämä on aivan identtinen sen hallituksen esityksen kanssa. Se on käynyt kaikki lausuntokierrokset läpi, ja se on valmis valiokuntakäsittelyyn, niin että se ehtisi vielä tälle hallituskaudelle. Ainut ero siinä on, että aikataulua on siirretty vuodella eteenpäin alkuperäisestä. Näillä toiveilla ja saatteilla valiokuntaan tämä tästä lähtee. Kiitos vielä kerran kaikille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Nyt vielä edustaja Laakso, ja sen jälkeen vaihdamme aihetta.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

18.13 **Sheikki Laakso ps:** Kiitos, arvoisa puhemies, vielä puheenvuorosta tässä kohtaa! Tosiaan tällaisen aluepolitiikan pitäisi olla oikeasti todella paljon enemmänkin esillä, koska tilanne on se, että vaikka itsekkin olen täällä Helsingissä syntynyt, ei meitä tänne pidä kaikkia pakottaa tulemaan. Kyllä se on paljon mukavampaa olla tuolla vähän väljemmillä vesillä. Tilanne on se, että pitää muistaa kuitenkin, että kun se porukka lähtee sieltä omalta alueeltaan, niin jos he lähtevät tulemaan tänne Helsingin suuntaan, aika helposti saattaa eksyä esimerkiksi Norjaan. Eli siinä kohtaa, kun se lähtö tulee sieltä omalta alueelta, ei se tarkoita sitä, että me saadaan heitä edes pysymään Suomessa. Henkilökohtaisesti itsellenikin on todella paljon tuttuja, jotka ovat Norjassa töissä tällä hetkellä. On järkevämpää olla siellä Norjassa kuin täällä Helsingissä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi lastensuojelulain 36 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 80/2022 vp Ari Koponen ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Asiakohtien 7. ja 8. aloitteiden ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Koponen on toivonut, että nämä lähetekeskustelut näistä molemmista aloitteista käytäisiin yhdessä, ja sallinkin siksi molempien asioiden käsittelyn samassa yhteydessä. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.15 **Ari Koponen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoltokiusaaminen ja vieraannuttaminen ovat puhuttaneet eduskunnassa jo vuosien ajan. Ongelmat ovat olleet esillä pitkään, mutta mitään lainsäädännöllisiä velvoittavia toimia ei ole saatu säädettyä ongelmien ratkaisemiseksi. Nyt olisi vihdoinkin tekojen aika.

Olen laatinut yhdessä Jukka Huotarin kanssa tilanteen korjaamiseksi kaksi lakialoitetta, jotka reilu neljännes teistä edustajakollegoista on allekirjoittanut. Kiitän kaikkia tuestanne, ongelma on yhteinen. Tavoitteenani on saattaa lastensuojelulaki sekä rikoslaki vastamaan ja turvaamaan lapsen oikeutta kumpaankin vanhempaansa sekä estää toisen vanhemman mahdollisuuksia perusteetta rajoittaa edellä mainittua lapsen oikeutta. Lakimuutoksilla parannettaisiin lapsen oikeudellisia etuja, vähennettäisiin vanhempien välistä epätasaa, ennaltaehkäistäisiin sopimusrikkomuksia sekä mahdollistettaisiin puuttuminen vieraannuttamiseen jo varhaisessa vaiheessa.

Kyse on henkisestä väkivallasta, jonka vaikutukset ovat äärimmäisen haitallisia. Vieraannuttamisessa pyritään vaikeuttamaan tai estämään kokonaan lapsen yhteydenpito toiseen vanhempaan manipuloimalla lasta ja kohteen lähipiiriä sekä mahdollisesti viranomaisia. Toiminta vaikuttaa lapsen kehitykseen ja aiheuttaa pitkäkestoisia psyykkisiä häiriöitä.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Huoltokiusaamisessa pyritään kontrolloimaan toisen vanhemman vanhemmuutta ja näin estämään lapsen ja kohteen emotionaalinen yhteys toisiinsa kiusaamisen, alistamisen, mätätöinnin, kontrolloinnin, uhkausten sekä tapaamisten hankaloittamisen kautta. Toiminta alkaa tyypillisesti vanhempien eron jälkeen. Vieraannuttamista esiintyy noin kymmenessä prosentissa kaikista eroista ja 20—27 prosentissa pitkittyneistä huoltoriidoista.

Puhemies! Ensimmäinen lakialoite ehdottaa lastensuojelulakiin uutta kohtaa avohuollon tukitoimeksi. Tämän nojalla sosiaalityöntekijällä on mahdollisuus asettaa velvoite vanhemmille osallistua eron jälkeen yhteisvanhemmuuden tilannearviointiin. Huoltokiusaamisen ja vieraannuttamisen ehkäisyssä varhainen puuttuminen on tärkeää. Vanhemmille jo aikaisessa vaiheessa suunnatulla informaatiolla huoltokiusaamisen ja vieraannuttamisen vahingollisista seurauksista lapselle voi olla suuri merkitys, vaikka lapsi ei vielä oireilisi-kaan.

Jälkimmäinen lakialoite ehdottaa rikoslain 24 lukuun uutta pykälää nimeltä ”Vieraannuttaminen”. Kriminalisointi sujuvoittaisi oikeuskäytäntöjä ja vähentäisi käräjäoikeuden kuormitusta. Esimerkiksi vuosina 15–16 käsiteltiin 2 582 riitaista huolto- ja tapaamis-asiaa. Kun huoltajuutta ja huoltajariitoja käsitellään, pitäisi lähtökohtana olla aina lapsen etu. Valitettavasti huoltajuuteen liittyvissä asioissa ja myös merkittävässä osassa huoltajariitoja ajetaan ihan muiden etua kuin lapsen.

Mikäli vieraannuttaminen olisi sanktioitua, se voisi yleis- ja erityisestää lähivanhemman vieraannuttamista rangaistukseen liittyvän pelon vuoksi. Kiinni jäämisen riski voisi toimia pelotteena siten, ettei lähivanhempi uskalla toimia kuvatulla tavalla tai ymmärtää kriminalisoinnin kautta toimivansa väärin.

Puhemies! ”Kukaan ei auta, kukaan ei puutu — ei sosiaalitoimi, ei lastensuojelu, ei lastenvalvoja. Asianajat nostavat kädet pystyyn, kun ei ole työkaluja laissa. Toinen vanhempi saa tehdä lähes mitä vain, eikä siihen puututa.” Tässä oli kommentti etävanhemman suusta. Toivonkin, että nyt hallitus puuttuu ja vie muutosta vahvasti eteenpäin. Huoltajuuteen liittyvä lainsäädäntö on peräisin kymmenien vuosien takaa, ja ajatus vanhemmuuden roolituksesta on samalta aikakaudelta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Kiitokset, edustaja Koponen, näistä molemmista lakialoitteista ja niiden esittelystä. — Kuten sanoin, tulen nyt tässä yhteydessä sallimaan keskustelun sekä päiväjärjestyksen seitsemännestä että kahdeksannesta asiakohdasta aloitteen ensimmäisen allekirjoittajan, edustaja Koposen, toiveen mukaisesti. Mutta sen verran täsmennän, että tämä lakialoite 80/2022 tosiaan siis esitetään lähetettäväksi sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan ja sitten seuraavasta lakialoitteesta 81/2022 puhemiesneuvosto ehdottaa, että se lähetetään lakivaliokuntaan. — No niin, nyt edustaja Heinonen.

18.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Koposen lakialoitteet tarttuvat hyvin aiheelliseen kysymykseen. Näitä kysymyksiä on tässä salissa usein pidetty esillä, ja ongelmiin ei ole löytynyt ratkaisuja. Itse jopa vähän mietin, kun edustaja Koponen näiden lakialoitteiden kanssa lähestyi, löytyykö sellainen lakiin kirjattava ratkaisu, jolla tämä ongelma ratkaistaan. Mietin sitä jonkin aikaa ja luin edustaja Koposen tekemät lakialoitteet ja ajattelin, että on näissä ajatusta ja näitä kannattaa tarkastella ja pohtia, voitaisiinko näistä löytää se ratkaisu.

Nämä ongelmathan — niin kuin edustaja Koponen toi esiin ja niin kuin kaikki, jotka näiden pariin ovat joutuneet, tietävät — yleensä lähtevät meistä aikuisista. Avioerotilan-

teet ja avoeroerotilanteet, joissa lapset joutuvat jonkunlaisen vanhempien riidan tai katkeavuuden tai jonkun muun myötä välikappaleiksi, ovat näiden taustalla. Toki omia haasteita saattaa aiheuttaa se, että ihmisten elämät voivat viedä hyvin eri suuntiin avoeroerotilanteiden tai avoeroerotilanteidenkin jälkeen. Saattaa olla, että toisen tukiverkkoja ei ole siellä, missä perhe on elänyt yhdessä, ja saattaa olla, että silloin toinen muuttaa hyvinkin kauas, mistä hän on kotoisin ja missä hänen tukiverkkojaan on. Tämän tyyppisiä tilanteita tulee, ja niissä on samoja piirteitä tämän vieraannuttamisen tai vieraantumisen myötä. Ja silloin usein ollaan siinä tilanteessa, että toinen vanhempi joutuu miettimään, millä tavalla pystyy pitämään yhteyttä omaan lapseensa. Siihen ei välttämättä liity lainkaan kiusantekoa tai tahallisuutta, vaan ne voivat olla myös tällaisia arjen realiteetteja. Se on toki eri asia kuin se, mihin edustaja Koponen tässä viittaa.

Tätä asiaa kun olen itsekin esillä pitänyt ja saanut aika paljon yhteydenottoja, niin haluan nostaa tähän keskusteluun esille myös isovanhempien tilanteen. Myös näitä meillä muuten tapahtuu tosi paljon, ja ne voivat olla jopa sellaisia, joissa isovanhemmat jätetään täysin ulkopuolelle joko parisuhteeseen ja perheeseen tulleen uuden puolison takia, tämän aiheuttamasta syystä, tai jostain muusta syystä. Ja tiedän henkilökohtaisesti omastakin tuttavapiiristäni muutamia tapauksia, jotka ovat olleet hyvin traagisia, joissa isovanhemmat on vieraannutettu ja erkaannutettu omista lapsenlapsistaan, ja ne ovat surullisia tarinoita. Ja vaikka itse ajattelen niin, että se surullisuus kohdistuu niihin isovanhempiin, niin kyllä loppupelissä ajattelen niin, että pitkässä juoksussa elämän varrella ne virheet tehdään ennen muuta niiden lasten näkökulmasta. Kun heillä ei ole ollut isovanhempia tai oikeutta omiin isovanhempiin, niin kyllä siinä elämästä joku palanen silloin jää pois. — No nyt siellä jo katsotaan lehterillä, että puhemies voisi kopauttaa, että aika on käytetty ja oleellinen on saatu.

Aloitteet ovat hyvät, ja annan niille lämpimän tuen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Niin, arvoisat edustajat, nämä ovat illan viimeiset aiheet, ei meillä tässä mikään kiire enää ole. [Naurua] — Edustaja Reijonen.

18.24 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Koponen käytti hyvän puheenvuoron aloitteesta, ja se on tätä lastensuojelulakia, ja tätä käsitellään nytten. Onhan se todella ikävää, jos vaikka toinen vanhempi vieroittaa sitä lasta pois sen toisen vanhemman luota syyttä suotta. Kyllä tällaiset tapaukset ovat todella ikäviä kuultavia olleet. Olen jutellut semmoisten henkilöiden kanssa. Siellä on ollut monenlaista tapausta, ja se voi olla tarkoituksellista, ja just tämä tarkoituksellisuus tekee siitä ikävän, ja siinä on lapsi suurimpana kärsijänä.

Myös tämä edustaja Heinosen esille nostama isovanhempien vieroittaminen lapsista on ikävä paikka, niin että kyllä tähänkin kannattaa kiinnittää huomiota. Ehkä se ei tunnu henkilöistä itsestään, jotka ovat tässä keskiössä, siltä, mutta kun ajatellaan jatkoa sille perheelle ja niille lapsille, niin kyllä se paremmat eväät antaa maailmaan, että on mahdollista isovanhempia tavata. Ja lapsille ennen kaikkea ne molemmat vanhemmat ovat tärkeitä. Ja ainakin syyttä suotta vieroittaminen on sellainen, että ei siinä ole kyllä oikein mitään järkeä, eli hyvä, että tähän asiaan on vähän ottauduttu.

Koposelta on tullut muitakin hyviä aloitteita, vastaavanlaisia, jotka ovat kyllä kannatettavia olleet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Simula.

18.25 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Jokainen voi pohtia, miltä tuntuisi, jos omalle lapselle kerrottaisiin sinusta, toisesta lapsen vanhemmasta, päivittäin valheita, jotka ovat omiaan rikkomaan suhdetta. Toisaalta sinulle jätettäisiin kertomatta tärkeitä lasta koskevia asioita, kuten terveystietoja, joista tietämättömyys on jopa vaaraksi lapselle. Sovituista tapaamisista ei pidettäisi kiinni eikä minkäänlaista keskusteluyhteyttä lapsen asioiden hoitamisesta olisi. Olisit tilanteessa, jossa toinen ihminen — lapsesi toinen vanhempi — pystyisi vaikeuttamaan myös omaa arkeasi, työnteokoasi ja mahdollisuuttasi elää normaalia elämää. Päivä päivältä ajautuisit yhä kauemmas lapsestasi, ja mikäli väsyisit jatkuvaan taisteluun, menettäisit lopulta lapsesi käytännössä kokonaan. Tämä on todellisuutta monelle vanhemmalle tämän päivän Suomessa.

Vieraannuttamisesta on puhuttu vuosikaudet, ja ilmiö on yhteiskunnallisesti tunnistettu, mutta edelleenkin lainsäädäntömme ei ole tämän päivän tasalla eikä tarjoa riittävästi työkaluja ilmiön ehkäisemiseksi tai siihen puuttumiseksi. Vieraannuttamisellahan todellakin tarkoitetaan toisen vanhemman harjoittamaa manipulointia, auktoriteettiasemansa väärinkäyttöä lasta kohtaan siten, että se on omiaan vaikeuttamaan toisen vanhemman ja lapsen välistä suhdetta. Se voi olla esimerkiksi toisen vanhemman pompottelua tapaamisten osalta, tämän mustamaalaamista tai valheellisten tietojen levittämistä. Valitettavasti vieraannuttamistapauksissa lasta käytetään pelinappulana kostamiseen ja henkisen väkivallan tuottamiseen toiselle vanhemmalle. Hyvin usein juuri isät kärsivät vieraannuttamisesta.

Edustaja Ari Koposen lakialoitteet ovat kannatettavia, ja toivon viimeistään tulevan hallituksen — oli kokoonpano mikä tahansa — vievän asiaa viimein eteenpäin lainsäädännön korjaamiseksi.

Ensi- ja turvakotien liiton mukaan tutkijat ja perheitä kohtaavat ammattilaiset luokittelevat vieraannuttamisen yhdeksi perheväkivallan muodoksi. Yleensä se liittyy haastaviin erotilanteisiin. Liiton mukaan perheiden kanssa työskentelevistä ammattilaisista lähes kaikki tunnistivat ilmiön mutta lähes puolet koki mahdollisuutensa puuttua vieraannuttamiseen vähintään huonoiksi. Tilanne ei siis ole raskas pelkästään vieraannuttamisen uhrille ja lapselle vaan myös ammattilaisille, jotka perheiden tilanteita yrittävät työksensä ratkoa.

Kaikissa tapauksissa vieraannuttaminen ei ole edes tietoista toimintaa, mistä syystä tietoisuutta vieraannuttamisesta pitää myös lisätä, ja vieraannuttamisen kriminalisointi sitä varmasti osaltaan tekisi. On lapsen etu ja oikeus, että erotilanteessa hän pystyy säilyttämään suhteensa kumpaankin vanhempansa. Valitettavasti riitaisissa eroissa tämä tuntuu unohtuvan.

Arvoisa puhemies! En malta olla tässä yhteydessä mainitsema, että yhteiskunnassamme on edelleen monia tilanteita, joissa lapsen äitiin ja isään ei aina suhtauduta tasavertaisesti. Meillä on kenties maailman parhaat palvelut lapsille ja perheille mutta parannettavaakin on. Esimerkiksi isän sivuuttaminen neuvolassa tai synnytysvalmennuksessa luo jo tilanteen, jossa isää ei pidetä tasavertaisena vanhempana. Silloin ei tarvitse ihmetellä, jos äidit huolehtivat yksin lapsen neuvola- tai päivähoidon liittyvistä asioista.

Toinen karu esimerkki on se, että ainakin vielä taannoin jopa Kelan järjestelmät olettivat, että äiti pitää automaattisesti kaikki vanhempainvapaat. Vaikka suurimmaksi osaksi näin onkin ja on perheiden oikeus itse päättää vapaiden käyttämisestä, ei järjestelmän saati työntekijän pitäisi sellaista olettaa. Eikä missään nimessä työntekijän tehtävänä ole ihme-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

tellä, mikäli äidin sijaan vanhempainvapaata käyttääkin vain lapsen isä. Tätäkin olen kuullut tapahtuneen useasti.

Olisi tärkeää, että lapsen vanhempiin suhtaudutaan tasavertaisesti ja kummankin vanhemman merkitystä lapselle korostettaisiin eri yhteyksissä. Ehkä sekin osaltaan vähentäisi vieraannuttamista, ainakin niissä tapauksissa, joissa sitä tehdään tahattomasti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Laakso.

18.30 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tämä on taas hyvä esimerkki näistä ongelmista, joita edustaja Koponen jatkuvasti tuo esiin. Tämä on todellakin sellainen tilanne, että lapsella on oikeasti oikeus molempiin vanhempiin sekä isovanhempiin. Vieraannuttaminen ja etenkin sellainen, että sitä tehdään tahallaan, on asia, mistä oikeasti olisi päästävä eroon, koska tilanne on se, että siinä saadaan niin paljon tehtyä haittaa jopa ihmisten henkiselle hyvinvoinnille. Tämä on yhdellä muotoa myös aika iso tasa-arvokysymys, koska selkeästi kuitenkin usein mies on se, joka on sitten häviävänä osapuolena tässä.

On äärettömän hyvä, että edustaja Koponen on tähän asiaan tarttunut. Itsellenikin oli vähän aikomusta samanmuotoista tehdä tuossa, mutta sitten huomasinkin, että tuli allekirjoitettavaksi Koposelta tällainen loistava lakialoite, niin lähdin siihen mukaan, ja kiittelen edustaja Koposta tästä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Ja edustaja Mäenpää.

18.31 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä edustaja Koposen tekemä lastensuojelulain 36 §:n muuttaminen, ja tarkoituksena on vähentää vieraannuttamista, mitä yhteiskunnassa tapahtuu avioerotilanteissa. Jos avioero on riitainen, niin näistä hyvin usein seuraa myös huoltoriitoja. Usein toisen vanhemman, yleensä isän, asema heikkenee. Mistä tämä johtuu? Vakavista riidoista vanhempien kesken, omaisuuden jakamisesta, mahdollisesti kostetaan lapsilla, käytetään lapsia hyväksi koston välineenä, aletaan vaikeuttamaan sovittuja tapaamisia, ei pidetä sovituista kiinni, estetään esimerkiksi syntymäpäiville tai rippijuhliin osallistuminen.

Koponen puhui avohuollosta ja yhteisvanhemmuuden tilannearvioinnista, ja se olisi varmaan tämmöisessä tilanteessa semmoinen ratkaisu, mitä pitäisi lähteä sosiaalitoimen tai jonkun muun ulkopuolisen edistämään, etteivät lapset vieraannu toisesta vanhemmastaan. Meidän pitäisi aina ajatella sitä lasten etua, joka saattaa omilta vanhemmilta avioeron jälkeen unohtua. Jos vieraannuttaminen olisi sanktioitu, niin se olisi tämmöinen pelote, joka mielestäni auttaisi vanhempia löytämään sovun. Tästä on tosi ikäviä esimerkkejä: saattaa olla niin, että äiti vaihtaa paikkakuntaa, vaikka hänellä olisi kaikki asiat hyvin omassa kotikunnassa. Mahdollisesti isä ja äiti asuvat lähekkäin, lapsi voi ehkä kulkea molempien luona, mutta jos halutaan kostaa, niin sitten toinen vanhemmista vaihtaa paikkakuntaa ilman mitään sen kummempaa perustetta, ottaa vain hatkat ja saattaa mennä hyvin kauas. Sieltä lasten hakeminen tai lapsen hakeminen ja kuljettaminen aina vain hankaloituu.

Vähän voisi ehkä vielä laajentaa tätä vieraannuttamisen käsitettä. Olen paljon puhunut lastensuojelusta, ja mielestäni tämmöinen vieraannuttamisen ilmiö saattaa olla myös sellaisessa tilanteessa, jossa jostakin syystä lapset on otettu huostaan ja sijoitettu muualle. Vieraannuttamista voi tapahtua myös sillä tavalla, että tämä perhe, johon lapset on sijoitettu, alkaa puhumaan lasten omista vanhemmista tai toisesta heistä ikäviä asioita ja pyrkii

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

saamaan nämä lapset omalle puolelleen ja haluaa pitää lapset ja alkaa siellä keskustelemaan lasten kanssa. Tiedän tapauksen, jossa tällainen sijaisvanhempiperhe on ikään kuin alkanut omimaan lapsia ja sanonut: ”Aivan kuin olisin synnyttänyt teidät, eihän äiti ole hyvä, äiti vakoilee teitä”. Elikkä tätä vieraannuttamista voi tapahtua myös lastensuojelussa huostaanotettujen lasten ympärillä.

Nämä ovat tärkeitä asioita, mitä Koponen on tehnyt, ja kannatan lakiesitystä ja toivon, että tämä etenisi vielä tämän hallituksen aikana. Tämä on tosi tärkeä asia, ja vieraannuttamisesta on meidän yhteiskunnassa päästävä eroon. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi rikoslain 24 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 81/2022 vp Ari Koponen ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Edustaja Koponen asian äsken esitteli. Nyt jatketaan tästä keskustelua. — Edustaja Heinonen.

Keskustelu

18.37 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Tietyllä tavalla nämä tulivat varmasti tuossa käsiteltyä. Sain itse asiassa yhden viestin ja luin sitä, ja ajattelin, että otanpa sen heti tähän keskusteluun mukaan. Tätäkin istuntoa seurataan, ja viestiä tuli, ja tiedän, että näille henkilöille, keitä tämä koskettaa, tämä on yksi elämän suurimpia kysymyksiä, ja se on täysin ymmärrettävää. Meistä jokainen tietää, jos olemme saaneet tulla vanhemmiksi, kuinka isosta asiasta on kyse, ja ne, jotka ovat sen kokeneet, että lapsensa menettävät tavalla tai toisella, myös tietävät, miten suurista menetyksistä silloin on kyse.

Tämän viestin, jonka sain, perusajatuksena oli, että ottakaa esille myös se, että tilanne saattaa myös muuttua. Ja tämä kertoi omasta tilanteestaan, missä — ymmärsin näin — avioero oli ollut hyvin traaginen ja järkyttänyt, niin kuin usein tapahtuu, ja hän ei ollut valmis siinä tilanteessa pitämään sitä vanhemman roolia tai vastaamaan siitä tehtävästä. Ja kun hän myöhemmin sai elämäänsä järjestykseen, hänelle ei enää avautunutkaan mahdollisuutta siihen vanhemmuuteen. Mielestäni aika hyvä viesti ja sellainen, joka tässä esillä pitää pitää, että emme tekisi niinkään, että lastenvalvonnassa, missä näitä ratkaisuja tehdään, tehdään elinkautisia ratkaisuja vaan voitaisiin tehdä uudelleenarviointeja, jos tilanne muuttuu.

Tässä tapauksessa ei ymmärtääkseni ollut kyse päihteistä eikä sentyyppisistä. Niistäkin voi olla kyse, mutta niistäkin saattaa päästä eroon ja saattaa tulla henkilöksi, joka pystyy sen vanhemmuuden kantamaan. Tässä oli ymmärtääkseni vain niin traaginen ero, että se syöksi elämää sellaisille raiteille, ettei pystynyt vastaamaan niihin vastuisiin, joita vanhemmuuteen kuuluu.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

Halusin tämän viestin nostaa esille, ja kiitos edustaja Koposelle, ja toivotaan, että nämä saavat nyt hyvän perusteellisen käsittelyn ja tehdään ne toimenpiteet, joilla tähän ongelmaan voidaan puuttua. Niin kuin tuossa aiemmin totesin, voi olla, että kaikkiin tilanteisiin ei lainsäädännöllä pystytä puuttumaan, ja silloin meiltä ihmisiltä kysytään enempi ihmisyhtäisyyttä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Immonen.

18.40 Olli Immonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä olevalla lakialoitteella rikoslain 24 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jolla kriminalisoidaisiin lapsen vieraannuttaminen toisesta vanhemmastaan. Vieraannuttaminen alkaa usein vanhempien eron jälkeen. Tilanteessa toinen vanhemmista alkaa jollakin tavalla sabotoida lapsen suhdetta toiseen vanhempaan. Vieraannuttamisen muotoja voi olla hyvin erilaisia. Lasta saatetaan manipuloida kääntymään toista vanhempaansa vastaan, vaikka ennen eroa lapsen ja torjutun vanhemman suhde on ollut normaali. ”Vieraannuttamisella” ei ole tarkkaa merkityssisältöä, mutta sillä tarkoitetaan usein vanhemman käyttäytymistä tavalla, joka vaikeuttaa lapsen ja toisen vanhemman välistä vuorovaikutussuhdetta ja johtaa joissakin tapauksissa suhteen katkeamiseen kokonaan. Vieraannuttaminen ei ole nykyisin itsessään rikos, mutta mikäli se aiheuttaa lapsen henkiselle terveydelle haittaa, vieraannuttaminen täyttää pahoinpitelyn tunnusmerkistön.

Arvoisa puhemies! Yleisin vieraannuttamisen muoto on toisen vanhemman mustamaalaaminen. Siihen voivat osallistua jopa vieraannuttajavanhemman läheiset ihmiset. Luonteeltaan panettelu voi olla suoranaista mustamaalaamista, hienovaraista vihjailua tai julkeaa valehtelua. Pahimmillaan toinen vanhempi estää lapsen ja toisen vanhemman tapaamiset kokonaan.

Vieraannuttamisesta voi seurata lapselle psyykkisiä vaikeuksia, kuten esimerkiksi syyllisyydentunnetta tai masennusta. Vieraannuttaminen on lapsen kannalta henkistä kaltoinkohtelua, ja kuten täällä edellä tuotiin myös esiin, niin kyse on eräänlaisesta perheväkivallan muodosta. Lapsi saattaa psykologisessa mielessä menettää pahimmillaan molemmat vanhempansa. Vieraannuttamisen kohteena oleva vanhempi on eristetty lapsen arjesta, ja vieraannuttajavanhempi ei kykene ymmärtämään lapsen tunteita, koska hänen fokuksensa on entiselle puolisolalle kostamisessa. Jos tilanne pitkittyy, voi lapsen persoonallisuuden ja identiteetin kehitys häiriintyä. Vieraannuttaminen voi järkyttää sekä lasten että aikuisten mielenterveyttä, ja siksi tilanteeseen tulee puuttua mahdollisimman nopeasti. Vieraannuttaminen on ilmiönä valitettavan tuttu monille lasten mielenterveystyötä tekeville ammattilaisille.

Arvoisa puhemies! Pitkittyneet huoltoriidat käräjäoikeuksissa ovat edelleen hyvin yleisiä. Erityisen hankalia ovat ne tapaukset, joissa toinen vanhempi pyrkii eron jälkeen edellä kuvatulla tavalla vaikeuttamaan lapsen ja toisen vanhemman suhdetta. Usein motiivina on vieraannuttajavanhemman katkeruus toista vanhempaa kohtaan. Tällaisissa tilanteissa näennäisesti riitoja käydään lasten hyvinvoinnista, mutta todellisena motiivina on usein halu vahingoittaa riidan toista osapuolta, toista vanhempaa, joka tässä tapauksessa ja useimmiten on isä.

Kuten lakialoitteen perusteluissa todetaan, nykyisen lain mukaan lapsen kummankin vanhemman on omalta osaltaan myötävaikutettava tapaamisoikeuden toteutumiseen. Vanhemman on kasvatustehtävässään vältettävä kaikkea, mikä on omiaan aiheuttamaan hait-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

taa lapsen ja toisen vanhemman väliselle suhteelle. Lainsäädännössä ei ole kuitenkaan kriminalisoitu velvoitteen laiminlyöntiä. Vieraannuttamisilmiön tunnistaminen ja varhainen puuttuminen siihen on ensisijaisen tärkeää. Siksi myös rikoslakiin olisi syytä lisätä pykälä, jolla tällainen lasta vahingoittava toiminta saadaan kriminalisoitua. Tämä varmasti nostaisi kynnystä aloittaa vieraannuttaminen toista vanhempaa kohtaan. Tunnusmerkistö koskisi tilannetta, jossa toinen lapsen vanhemmista toimii lapsen edun vastaisesti välittämällä lapselle toisesta vanhemmasta valheellista ja vääreksi tietämäänsä tietoa, loukkaamalla toisen vanhemman kunniaa lapselle vieraannuttamistarkoituksessa tai muutoin toimimalla tahallisesti siten, että pyrkimyksenä on estää lapsen oikeus toiseen vanhempaan.

Arvoisa puhemies! Näen, että lakialoitteen tärkeänä tavoitteena on nimenomaan parantaa lapsen edun toteutumista lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevissa asioissa, ja tästä syystä kannatan sekä tätä nyt käsittelyssä olevaa edustaja Koposen tekemää lakialoitetta että myös tätä aiempaa erinomaista lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Hoskonen.

18.46 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin edustaja Koponen on tehnyt hienoa työtä, ja erinomainen aloite. Toivottavasti tämä menestyy ja tämä asia nostetaan esille vakavasti, koska periaatteenhan pitää olla, että lapsella on sekä isä että äiti. Olkoon tilanne mikä tahansa, molempien vanhempien kasvatuspanosta tarvitaan. Se isä ja äiti on siitä hyvä asia, että kun lapsella on isä ja äiti, niin se ei ole kummaltakaan pois, että molemmat osallistuvat lapsen kasvatukseen.

Olen näitä surullisiakin tapauksia joutunut seuraamaan oman elämäni varrella. Kyllä myöhemmällä iällä tulee varmasti niille ihmisille mieleen, olisiko sittenkin pitänyt olla järkevämpi ja antaa mahdollisuus molemmille vanhemmille osallistua kasvatukseen. Kannattaa muistaa sekin, että hyvin monessa tapauksessa siellä lasten vanhempien, isän ja äidin, takana ovat isovanhemmat, joille tämä tilanne, mitä tässä aloitteessa kuvataan, on aivan karmea, kun he eivät saa lastenlapsiaan tavata tai tietoisesti jopa estetään niin, että vain toinen saa tavata vaan ei toinen. Toivon hartaasti, että tämä aloite menestyy, koska kysymys on yhteiskunnallisesti erittäin vakavasta asiasta ja on yhteiskunnan etu, että tämä asia saataisiin kuntoon.

Tuli mieleen sellainen vaihtoehto, että kun tämä lakialoite menee käsittelyyn ja toivon mukaan menestyy, niin kuin sanoin, niin olisiko tässä tällainen sovittelun paikka. Nykyisessä rikoslaissahan on mahdollisuus sovittelulla. Ystäväni on hyvin pärjäävä lakimies, juristi, ja hänen erikoisalansa, spesialiteetti, on erilaisten riitojen ja tällaisten asioiden sopiminen ja sovittelu, jossa yritetään päästä ratkaisuun niin, ettei tarvitse riita- ja oikeusasioissa tuomioistuimeen edes mennä vaan asia sovitaan jo ennen. Tässähän voisi olla tällainen sovittelumenettely, kun tämä tulisi voimaan, että tätä asiaa voisi sovittella niin, että otettaisiin huomioon lapsen etu, koska sillä pienen lapsen edullahan tässä on iso merkitys. Vanhemmat aina jotenkuten pärjäävät, mutta se pieni lapsi on ihan avuton.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Peltokangas.

18.48 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Ari Koposelle erinomaisesta lakialoitteesta. On hienoa huomata, että aloitetta on allekirjoitettu niin laa-

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

jasti yli puoluerajojen. Voidaan siis todeta, että yleisellä tasolla eduskunnassa pidetään aloitteen tavoitteita hyvin tärkeinä.

Lakialoitteella lisätään rikoslain 24 lukuun uusi 14 §, jolla kriminalisoidaan lapsen vieraannuttaminen toisesta vanhemmastaan. Vieraannuttamisella tarkoitetaan toimintaa, jolla toinen vanhempi pyrkii vaikeuttamaan lapsen suhdetta toiseen vanhempaan manipuloimalla lasta eri tavoin ja estämällä tapaamisia. Tällaisista tapauksista on elävässä elämässä ikävä kyllä liian monia esimerkkejä. Joskus vaikkapa erotilanteessa lapsen vanhemmat saattavat riitautua keskenään niin pahasti, että eivät halua lastensa olevan enää missään tekemisissä toisen vanhemman kanssa. Eronneiden vanhempien katkerat tunteet saattavat aiheuttaa joskus valheellisia tai vääristyneitäkin puheita, jotka eivät pidä lainkaan paikkaansa. Toisella vanhemmalla ei välttämättä ole mitään keinoa korjata valheellisia väittämiä itsensä — joskus hän saattaa olla niistä jopa täysin tietämätön. Olen saanut tietää, että tällais-takin ikävä kyllä tapahtuu. Kyllä tämä maailma on raadollinen paikka.

Arvoisa puhemies! Lapsen oikeus molempiin vanhempiin kärsii, mikäli vieraannuttaminen onnistuu. Lähivanhempi voi esimerkiksi tehdä toimenpiteitä, joilla vaikeutetaan tai tehdään mahdottomaksi lapsen ja toisen vanhemman tapaaminen. Lasta saatetaan ihan tietoisesti jopa manipuloida vihaamaan toista vanhempaansa, jolloin lapsi ei tämän jälkeen itse enää tahdo tavata. Lapsi saattaa joutua esimerkiksi koston välikappaleeksi. Nämä ovat todella ikäviä tilanteita, ja näistä on syytä puhua ääneen.

Lain mukaan lapsen kummankin vanhemman on myötävaikutettava tapaamisoikeuden toteutumiseen, mutta tämän velvoitteen laiminlyömisestä tai tahallisuudesta noudattamatta jättämisestä ei ole kuitenkaan määrätty mitään sanktiota. Siitä ei siis joudu rikosoikeudelliseen vastuuseen. Tämä puute on ehdottomasti korjattava. Vieraannuttaminen on lapsen mutta myös toisen vanhemman kannalta hyvin surullista. Vanhemman vieraannuttava käytös voi aiheuttaa pahimmillaan traumoja tai ainakin syviä henkisiä haavoja, jotka eivät todennäköisesti täysin parane koskaan — arvet jäävät.

Vastuullisen aikuisen ja lapsen vanhemman tulisi tiedostaa puheidensa ja muiden vieraannuttavien toimien vaikutus lapsen kehitykselle. Laki alleviivaisi tehokkaasti tällaisen toiminnan vääryyttä, ja sillä olisi erittäinkin ennaltaehkäisevä vaikutus. Jos tällä lailla pysyttäisiin edes yksi vieraannuttamistapaus estämään, olisi se tehtävänsä hoitanut.

Kiitän edustaja Ari Koposta lakialoitteesta, ja kiitän siitä, että vaikeisiin asioihin otetaan kantaa ja tuodaan ne tänne käsittelyyn, jotta niistäkin vielä tässä maassa selvittäisiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Koponen.

18.52 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää kaikkia salissa olleita edustajia erittäin hyvistä puheenvuoroista. Tässä edustaja Heinonen toi vielä viestillä saamansa oikein hyvän uuden näkökulman tähän keskusteluun. Siinä näemme jälleen, kuinka tärkeää päättäjän on kuunnella ihmisiä ja heidän arjen huoliaan. Toivon, että viimeistään seuraavaan hallitusohjelmaan saadaan näiden asioiden ympärille kirjauksia ja tätä asiaa sitten parempaan suuntaan. Kiitos koko sydäimestäni kaikille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen.

Pöytäkirja PTK 152/2022 vp

18.53 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Kuuntelin tätä keskustelua huoneestani, ja kun näitä puheenvuoroja kuulin ja myöskin tämän edustaja Koposen tekemän aloitteen sisällön kuulin sen keskustelun kautta ja olen siihen tutustunut, niin halusin tulla tänne saliinkin sanomaan tästä sen seikan, että vaikka täällä nyt on vain neljä perussuomalaista, kun puhemieskin sattuu olemaan vielä samasta puolueesta — ja te hyvin tiedätte, että istumme hieman eri puolilla tätä salia, jolloin usein meillä ei ole ihan samaa näkemystä — niin minä tulin tällä kertaa tähän paikan päälle kiittämään edustaja Koposta — olemme samasta vaalipiiristä kaiken lisäksi, jatkuvasti kohtaamme tuolla markkinoillakin — tästä lakialoitteesta. Tämä on ihan oikea kysymys. Minunkin elämässäni olen kohdannut ihmisiä, jotka ovat tulleet vakavasti kertomaan, että heillä täytyy olla oikeus vanhemmuuteen ja heillä täytyy olla tapaamisoikeus turvattuna omaan lapseensa nähden. Kun sitä tarinaa kuuntelee vierestä, se tuntuu itse asiassa erittäin ongelmalliselta, että ihminen joutuu tällaisesta ilmiöstä kärsimään. Se on aivan ehdottomasti asia, joka pitäisi saada korjattua.

Tässä vieraannuttamisilmiössä on kahden ihmisen ihmisoikeudesta kysymys. Siinä on kysymys toisen vanhemman oikeudesta siihen, että hänellä on lapsi, ja myöskin lapsen oikeudesta siihen, että hänellä on isä tai äiti. Tämä on ihmisoikeuskysymyskin tässä kohdassa hyvin vahvasti, ja kuten hyvin tiedämme, tämä ihmisoikeuskeskustelu meillä on hyvin vahvasti esillä suomalaisessa yhteiskunnassa tälläkin hetkellä, ja on tärkeää, että me haaitsemme tämän tässä kohdassa.

Jaan nyt perussuomalaisten tekemän lakialoitteen sisällön täysin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hienoa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 7. asiakohdassa]

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 20.1.2023 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola